

Abu Dhabi, 7 juni 2021

Betreft: inspreken inzake Feyenoord City

Geachte heer, commissie MPOF,

Met verwijzing naar uw e-mail van 4 juni jongstleden dank ik u voor de geboden gelegenheid om mijn mening over het voorgestelde project Feyenoord City langs deze weg met u te delen. Ik hoop ten eerste dat mijn argumenten en die van andere Feyenoord supporters serieus door de commissie MPOF worden meegewogen in de besluitvorming van de gemeente daaromtrent.

Ik ben tegen het voorgestelde Feyenoord City project, en ik zal in deze brief beknopt trachten te verwoorden waarop mijn standpunt is gebaseerd. In hoofdlijnen kan mijn mening aan de hand van twee hoofdbezwaren worden opgemaakt:

- 1) De financiële overwegingen van het project ogen niet reëel, en doorgang van het project kan daarmee als een gegrond risico worden gezien om als een molensteen om de nek van Feyenoord te zullen hangen.
- 2) Het project geniet geen steun bij de trouwe achterban van Feyenoord (het Legioen), waardoor de club zich zal vervreemden van een essentiële factor van hetgeen Feyenoord groot maakt.

Financieel

- Op basis van ervarings-cijfers van Feyenoord gedurende de afgelopen 20 jaar zijn de prognoses over inkomsten uit toeschouwersaantallen, consumpties, museumbezoek etc niet in lijn met wat realistisch mag worden geacht. Die zullen zeer waarschijnlijk significant lager uitvallen, met name gezien de reeds aangegeven vervreemding van een belangrijk deel van de achterban.
- De geschatte project kosten worden nu reeds als optimistisch geschetst door betrokkenen, en de ervaring leert dat dergelijke grootschalige bouwprojecten (ver) boven budget uitkomen.

Het bovenstaande betekent dat de kans zeer aannemelijk is dat de financiële vooruitgang voor Feyenoord die met dit project beoogd wordt niet gerealiseerd wordt. In tegendeel, de kans is groot dat het project onze club op een nog grotere achterstand brengt ten opzichte van Ajax, PSV en de Europese subtop.

Emotioneel

Hoewel emoties normaal gesproken geen plaats zouden moeten hebben bij de beoordeling van een investering, ligt dat bij een voetbalclub anders. Emoties vormen namelijk de basis voor de ontastbare band tussen club en supporter, waaruit loyaliteit en binding voortvloeien. Feyenoord is zoals u weet het voorbeeld bij uitstek waar deze emoties een krachtige rol spelen, en de club maken tot wat zij is.

De uitstraling en allure van Feyenoord zijn gebaseerd op drie pijlers:

- 1) Historie
- 2) De Kuip en haar alom geroemde sfeer
- 3) Het Legioen

Hoewel ik niet persé tegen het idee van een nieuw stadion ben, constateer ik dat Feyenoord City in haar voorgestelde vorm, punt 2 en 3 van bovengenoemde pijlers danig ondermijnt.

De onlangs geplaatste advertentie over Feyenoord City toonde aan hoe diep de kloof tussen ontwikkelaars van het project en het Legioen is gegroeid, waarbij het nieuwe stadion werd aangeprezen met “veel meer verkooppunten” en misleidend met “een sfeer zoals de Kuip”. De goede verstaander kan eenvoudig zien dat door het ontwerp van het voorgestelde stadion de sfeer er nimmer zal kunnen tippen aan de sfeer van de Kuip, doordat de stoelen rijen ver uiteen staan, de overkapping geen akoestiek brengt en het fanatieke deel van het Legioen op de derde ring wordt afgescheept.

Een jongetje van acht die voor het eerst het stadion bezoekt zal de volgende dag op school niet aan zijn maatjes vertellen “hoeveel verkooppunten” er waren, doch over de passie, het gezang en de orkaan van geluid bij een doelpunt. Het ontwerp van Feyenoord City smooit dat helaas in de kiem.

De toekomst

Er bestaan genoeg recente voorbeelden van wat eens roemruchte clubs waren, die na verhuizing naar een nieuw “modern” stadion geen schim meer zijn van de club van weleer: West Ham United, Arsenal, Hamburger SV en Schalke '04 zijn slechts enkele van de clubs die door vervreemding van de achterban niet meer op de passie en loyaliteit mogen rekenen die cruciaal zijn voor het voortbestaan van een professionele voetbalclub. Zoals duidelijk werd met de mislukte lancering van de Europese “Superleague”: zonder supporters zijn zelfs de grootste clubs niets waard.

Zijn we dan op een dood spoor met Feyenoord? Geenszins!

Ik zou de MPOF Commissie willen aanraden zich te verdiepen in de zeer levensvatbare alternatieven die er liggen voor renovatie, modernisering en uitbreiding van de Kuip. Real Madrid heeft recentelijk op uiterst succesvolle wijze het roemruchte Bernabeu stadion een totale facelift gegeven, doch met behoud van karakter en sfeer, en daarmee met de steun van supporters en achterban.

Daar ligt de weg voorwaarts voor Feyenoord: om met hernieuwd vertrouwen tussen Legioen en club en in een sfeer van optimisme samen te werken om ons geliefde Feyenoord weer op het juiste spoor te brengen, met een Kuip voor de 21^e eeuw.

Ik hoop dat u mijn argumenten in uw overwegingen zult meenemen.

Met vriendelijke groet,

Graag wil ik me via deze weg laten horen over de discussie over de nieuwe kuip. Ik ben groot voorstander van ontwikkeling. Ontwikkelen is keuzes durven maken. Met mijn achtergrond ruimtelijke ordening en planologie en achtergrond weet ik dat.

Dat dit soms gepaard gaat met impopulaire keuzes en onzekerheden over de toekomst is meer regel dan uitzondering. Er zijn altijd onvoorziene zaken. Maar in het verleden is de stad beter geworden van dit soort investeringen waar (soms veel) risico genomen werd (zie erasmusbrug/ markthal/ depot/ rijnhavenbrug). Dit zijn investeringen (waarbij soms meer geïnvesteerd is dan strikt nodig) waarbij investeren zich duidelijk liet uitbetalen. De erasmusbrug had een veel goedkopere variant maar deze had nooit het effect gehad en de uitstraling van Rotterdam zo vergroot. Ook voordelen zijn soms onvoorziën groter dan men incalculeert.

Zuid verdient dit al jaren en het project zit goed in elkaar. Ik vertrouw op de knappe koppen voor de zaken waar ikzelf geen verstand van heb. (Vertrouwen zou wat mij betreft weer de basis mogen zijn voor de omgang met elkaar vandaag de dag ipv wantrouwen, maar dat terzijde. Die tijd is het nu niet)

In een project zijn altijd tegenstanders en ook voorstanders. Deze laatste zullen wat minder spreektijd vragen. Ik weet dat er veel voorstanders zijn, maar ik woon lekker rustig. Dit wil ik ook zo houden. Ik hoef geen mensen op bezoek zoals onlangs is gebeurd in het kader van een dreigende speurtocht.

Om deze reden stuur ik u dit vertrouwelijk, in plaats van te komen spreken als voorstander.

Iemand zoals..., die spreektijd krijgt, schrijft in het AD letterlijk dat ze afkeurt dat er mensen zijn opgezocht thuis, maar geeft toch aan begrip te hebben. Ze snapt hen en durft nog een verklaring te geven ook. (Gelukkig is ze heel boos op doe jongens) Dit is niet te rijmen. Ze lijkt wat anders te zeggen dan ze voelt, waarom zou ze dit anders toch benoemen, wanneer ze het niet wil goed praten? Dit vind ik stuitend en zij kan vrijuit spreken. (Ze zal niet worden opgezocht.) Zo draagt ze bij aan de beeldvorming rond dit project bij raadsleden en dat beeld dreigt nu eenzijdig te worden.

Ik maak me zorgen dat de politieke beslissing, ingegeven wordt door een algemeen onterecht beeld dat veel mensen tegen het nieuwe stadion zijn. Dit is niet het geval en ik vond dat ik mijn stem moest laten horen als voorstander. Helaas moet dat voor behoud van mijn gevoel van veiligheid op deze manier privé via de mail.

Het debat waarbij het antikamp veel mediauiting krijgt, en er slechts een kleine groep met steeds dezelfde personen (verenigd in verschillende groeperingen) weer alle negatieve kanten belicht draagt bij aan negatieve beeldvorming. Het zijn ook stelselmatig dezelfde raadsleden die kritische vragen stellen over de kuip (o.a. Ellen verkoelen / Dennis tak). Ik hoop dat deze negatieve beeldvorming geen reden is om anders te doen besluiten wat toch het grootste argument lijkt:

Ze stellen bij alles vragen, doen alsof alles onzeker is, laten zich interviewen en creëren een hoop onduidelijkheid en beginnen dan over de algehele tendens van negativiteit en dat het zo lang duurt. Ik hoop dat deze mensen zich realiseren dat ze selectief kritisch zijn. 40 miljoen voor een stadion dat er jaren staat, ten opzichte van 22 miljoen voor het songfestival. (Waar ik overigens ook voorstander van ben en trots op ben) Daar stellen ze geen vragen over? Of andere projecten zoals de hoekse lijn? Waterfront? Ook daar zijn ze een stuk minder kritisch. Laat dat aub worden meegenomen.

Maar bovenal hoop ik dat u namens mij wil aangeven dat er ook voorstanders zijn. En dat die mogelijk geïntimideerd op een zo'n strategisch moment zich nu minder snel laten horen. Wellicht wilt u aan het einde van de spreektijd op een geschikt moment dit onder de aandacht brengen bij raadsleden. Dat de sprekers geen representatieve weerspiegeling zijn van de totale achterban. Zodat dit wordt meegenomen in de overweging op weg naar een besluit over de investering.

Al vind ik dat een beslissing over wel of niet investeren in de kuip niet afhankelijk zou moeten zijn van de supporters. De gemeente heeft deze rol helemaal niet. De club heeft deze rol en wil door. De gemeente heeft als taak om te investeren in de stad waar dat effect heeft voor de stad. Voor de stad is het goed, en ik denk ook voor de club maar dat is bijzaak voor de gemeente.

Met zo'n fanatieke aanhang met zoveel passie zal de club nooit omvallen toch?

Hartelijk dank voor uw tijd en ik vertrouw op uw integriteit wat betreft deze mail.

Met vriendelijke groet,
Een trotse Rotterdammer

Geachte heer, mevrouw,

Aangezien ik uitgeloot ben om te spreken, wat heel bijzonder is in een democratie, wil ik toch mijn bezwaren kenbaar maken ten aanzien van de bouw van het nieuwe stadion:

- mobiliteitsplan: groot gedeelte van supporters kunnen niet met openbaar vervoer, zeker met avondwedstrijden en zijn afhankelijk van eigen vervoer. Bij verzamelen op centraal punt is reistijd een bezwaar. Daarnaast is veiligheid in het geding als zoveel mensen met combivervoer naar gezamenlijk parkeerterrein vervoerd moet worden.
- twijfel over financiële voordelen voor de club: prognoses zijn te rooskleurig en niet reëel. Nieuw stadion is geen garantie voor Europees voetbal. Een superdeluxe keuken maakt iemand geen 3-sterren kok. Kwaliteit van een elftal garandeert wel Europees niveau.
- gevolgen voor de Rotterdamse belastingbetaler als stadion niet het gewenste financiële resultaat behaalt;
- veiligheid van publiek en toerisme: stadion ligt half in de Maas. Hoe is de veiligheid geborgd bij eventuele calamiteiten? Nu kan de veiligheid al niet gegarandeerd worden. Onschuldige publiek wordt al belaagd door ME en waterkanon en kan geen goed heenkomen vinden. Wat bij een stadion waar men maar één kant op kan?

Feyenoord City is goed. Het stadion wordt een molensteen om de nek van de stad. Gebruik de grond voor bouw van woningen, dat levert meer op.

Ik hoop dat bovenstaande daadwerkelijk meegenomen wordt als gesproken recht.

Met vriendelijke groet,

Ik ben fervent voorstander van de plannen voor Feyenoord City en wel om de volgende redenen:

- Feyenoord
  - Voor Feyenoord zou het een enorme verbetering zijn qua accommodatie. De Kuip is prachtig maar kan niet meer mee in deze tijd. Veel te krappe plekken en gangpaden, nat zitten rond het veld, slechte sanitaire mogelijkheden, slechte publiekscatering, slechte mogelijkheden voor sponsors qua aanbieden arrangementen, etc, etc. In het Nieuwe stadion zullen al deze zaken verleden tijd zijn. Je krijgt een topaccommodatie op een topplek
  - Feyenoord gaat er financieel op vooruit. In jaar één van de business case (base case) krijgt de club 7.5 miljoen meer te besteden dan nu. Dat zijn al snel drie tot 4 spelers van het niveau Berghuis. Dat maakt je selectie sterker waardoor de resultaten beter zullen zijn, dat resulteert weer in hogere inkomsten uit bijvoorbeeld Europees voetbal en tv gelden. Al met al kan je dan eindelijk de opwaartse spiraal te pakken krijgen. Uiteraard zal de club ook zelf een goed technisch beleid moeten voeren. Ik denk dat de goede weg daarvoor reeds is ingezet
  - Waar supporters nu nog allerlei plekken opzoeken voor en na de wedstrijd kan dat straks allemaal plaatsvinden rondom het stadion. Een grote fanzone (supportersplein) en terrassen met horeca aan de Maas zijn de plek bij uitstek om voor en na de wedstrijd voor te bereiden op de wedstrijd.
- Gemeente
  - De gemeente krijgt er een publiekstrekker van jewelste bij. De getrapte terrassen aan de Maas, het getijdenpark, de verhoogde omloop rond het stadion, het stadion zelf uiteraard met meerdere publieksattracties en niet te vergeten de strip als opgaande route van het oude stadion naar het nieuwe stadion. Dit alles zal het hart zijn van het gebied. Het zal een enorme boost geven aan het toerisme richting Zuid.
  - Rotterdam kan straks de grootste concertlocatie van de Benelux verwelkomen wat ook akoestisch zo ontworpen is dat het ideaal is voor grote concerten en artiesten zullen er dan ook graag komen.
  - Feyenoord City zal zorgen voor een hele boel werkgelegenheid op Zuid en vele stageplekken. Het maatschappelijk belang is heel groot in mijn ogen zeker voor een achtergebleven gebied als Rotterdam Zuid

Mocht het nieuwe stadion niet doorgaan dan zal de strip ook niet in de huidige vorm interessant zijn, het zo gewenste IC-station kan dan ook wel op de buik geschreven worden. De maatschappelijke impact zal zeer beperkt zijn en Feyenoord zal verder wegzakken. Dit moeten we toch niet willen?

In mijn ogen is het risico voor de gemeente ook niet zo heel groot. Er wordt een investering van 40 miljoen in het stadion gevraagd waarover ook nog eens dividend wordt uitgekeerd en er is een uitkoopscenario. Daarnaast wordt de grond in erfpacht uitgegeven. De 35 miljoen aan infra was sowieso al gepland en noodzakelijk voor dit gebied.

Wat betreft de cijfers in de business case, deze zijn in mijn ogen zeer reëel te noemen en dit hebben vele onderzoeken van externe specialisten ook al aangetoond. Sommige cijfers zoals uitgaven door supporters (6 euro p.p.) zijn zelfs aan de conservatieve kant. Onlangs tegen Vitesse werd er al meer dan 7 euro p.p. uitgegeven bijvoorbeeld puur omdat er minder mensen aanwezig waren en daardoor wel een keer goed gebruik kon worden gemaakt van de suboptimale publiekscatering. Daarnaast zijn het aantal wedstrijd per seizoen gewoon conform de afgelopen 10 jaren.

Er wordt soms sceptisch gedaan over de aantallen evenementen maar als je dan ziet dat de ArenA deze aantallen ook gewoon haalt, met concurrentie van AFAS en Ziggo Dome direct in de buurt, dan zijn deze gewoon realistisch te noemen.

Ik hoop van harte dat de gemeente deze unieke kans voor Feyenoord, Rotterdam en Zuid in het bijzonder niet laat lopen.

Met vriendelijke groet,

Beste Griffie,

Dank voor de mogelijkheid om een bijdrage aan te leveren. Dit doe ik graag per e-mail. Hierbij mijn bijdrage. Allereerst wil ik laten weten dat ik het beste wil voor Feyenoord. Lange tijd dacht ik dat een nieuw stadion daarin enorm zou kunnen helpen. Echter heb ik op twee punten een grote bezorgdheid waardoor ik inmiddels tegen het nieuwe stadion ben.

Dit komt door een groot deel vanwege Feyenoord zelf. Punt 1 is namelijk de gebrekkige informatie die wij als supporters hebben ontvangen over de plannen van de club met het nieuwe stadion. Twee voorbeelden hiervan

- Geschikte mogelijkheid om van tevoren samen te komen met andere supporters;
- De legioenzaal.

Feyenoord zegt nagenoeg niets hierover en alleen maar dat dit op termijn besloten gaat worden. Dit terwijl er overduidelijk in de inrichting van het nieuwe stadion hier nu geen rekening mee is gekomen. Zelfs als de boodschap negatief blijkt, dan zou ik die toch graag horen. Dan kan je op zoek gaan naar een oplossing. Deze, en vele andere punten, van onduidelijkheid zorgen voor mij bij een grote frustratie. Ik heb het idee dat dit stadion kosten kosten er doorheen gedrukt moet worden, waardoor er geen rekening gehouden wordt met de supporters en dit is enorm frustrerend

Nogmaals, ik wil het beste voor Feyenoord. Als dat een nieuw stadion is dan moeten we daar zeker voor gaan. Echter lijkt het meer op een grote luchtbel waardoor ik bang ben dat dit nieuwe stadion er alleen maar voor gaat zorgen dat Feyenoord erop achteruitgaat en misschien zelf failliet kan gaan.

En dat is waar mijn tweede punt over gaat. Dit is namelijk de businesscase. Mij lijkt die veel te rooskleurig ingeschat en daarmee gaat Feyenoord nooit de sportieve en financiële voordelen behalen die ze beoogd hebben. Een voorbeeld daarvan is dat ze uitgaan van 150.000 stadion tours per jaar. Dit halen grote clubs als Liverpool niet eens op jaarlijkse basis.

Mijn belangrijkste zorg uit het businessplan. Feyenoord gaat, mits ze de doelstellingen halen, slechts 25 miljoen aan spelersbudget krijgen. Dat is maar 7/8 miljoen meer dan ze nu per jaar hebben. Voor zo'n schamele verbetering ga je toch geen heel nieuw stadion bouwen. Dat zou veel meer moeten opleveren, zeker met het geld dat er tegenwoordig in het voetbal omgaat. Tegen de tijd dat het stadion er eindelijk staat en je die 7/8 miljoen erbij hebt, dan hebben andere clubs je alweer ingehaald.

Nogmaals dank voor de mogelijkheid om mijn bijdrage te leveren. Hopelijk wordt hier ook iets mee gedaan en wordt er oprecht naar de supporters geluisterd.

Met vriendelijke groet,

Beste gemeente Rotterdam,

Hieronder wil ik graag mijn bezwaren kenbaar maken waarom ik tegen de uitvoering van dit Feyenoord City plan ben.

Allereerst een kleine introductie van mezelf.

Als 9 jarige jongen van Italiaans / Nederlandse ouders ben ik halverwege jaren 80 in Nederland komen wonen.

Klassiek dat de helft van de familie uit Italië komt , uit de provincie Le Marche, en de andere helft uit Delft oorspronkelijk.

Zelf heb ik nooit in Rotterdam of omstreken gewoond, grotendeels in Breukelen en Utrecht waarbij mijn huidige woonplaats wederom Breukelen is.

Mede vanwege mijn opa van Nederlandse kant kreeg ik in de jaren 80 te maken met wat het Feyenoord virus heet.

Voor de duidelijkheid, voor mij betekent dat onverzettelijk, onvoorwaardelijk, zonder poeha en met respect voor je omgeving achter je club staan, eigenlijk zoals ik mijn eigen opa kon kenmerken.

Een lange sprong voorwaarts in de tijd waarin ik eerst als tiener en tegenwoordig als vader met mijn eigen zoon het wel en wee van de club Feyenoord, nu als seizoenskaarthouder op vak P, intens en intensief volg.

Wat de rode draad voor mij sinds de jaren 80 en nu dus voor ruim 40 jaar is, is dat Feyenoord het maar niet lukt om de geledingen op 1 lijn te krijgen.

De organisatiestructuur is ingewikkeld, supporters zorgen voor onrust, financieel altijd op en neer en ook omtrent dit dossier is dit vanaf het begin zo.

Of je nou voor of tegenstander bent van dit FC project , meer en meer krijg ik de indruk dat de achterban maar steeds maar moet slikken wat qua management al ruim 40 jaar mislukt en dat is er voor te zorgen dat de club met een degelijke visie, beleid en continuïteit uiteindelijk de top van Nederland en Europa constructief behaald middels kwalitatieve prestaties op het voetbalveld.

Tuurlijk zijn er incidenteel successen behaald echter gezien de status vd organisatie, de begroting, de achterban en de stad is dit bovengemiddeld weinig.

En om het in financieel opzicht actueel te houden, vroeg de Feyenoord organisatie na decennia van financieel zwalken onlangs om financiële steun van zijn leden (in dit geval zijn seizoenskaarthouders om af te zien van restitutie) om afgelopen zaterdag via een landelijke advertentie kenbaar te maken een stadionplan te willen uitvoeren van bijna een half miljard euro?

Waarin de zekerheid van financieel significante verbeteringen voor de organisatie niet eens zijn gewaarborgd..!

Hoe onrealistisch kan je zijn..!?!?

Als je het Perfect Storm scenario als uitgangspunt neemt en je bekijkt over de afgelopen 40 jaar wat de financiële en feitelijke op het veld geleverde prestaties zijn van de Feyenoord organisatie haal je dat al bij lange na niet!

Analyse van deze data laat zien dat dit al een veel te moeilijke opdracht zal zijn, laat staan dat er een financieel positieve injectie voor de Feyenoord organisatie uit voortkomt.

Kortom uit financieel oogpunt moet je de doorgang van het FC project gezien de historische data niet laten plaatsvinden, wellicht zijn er andere oogpunten die zwaar wegen zodat het FC project desondanks voortgang zou moeten hebben?

Veelal wordt het maatschappelijk karakter benadrukt.

Door de bouw van het stadion zal het gehele Rotterdam Zuid gebied naar een hoger sociaal niveau worden getild.

Dat zou zeker kunnen en wellicht zal je wat negatieve elementen die verbonden zijn aan de wat lagere sociale status die het RZ gebied kenmerkt hebben weten te verbannen maar de vraag is of je daarmee niet ook tegelijkertijd de intrinsieke ziel en identiteit significant wijzigt waardoor juist het hele gebied en de Feyenoord organisatie inclusief zich ontheemd zal voelen?

Mijn punt wat ik hiermee wil maken is dat veranderingen zeer zeker welkom zijn als dit zorgt voor meer welzijn, welvaart voor iedereen. Deze echter is niet exclusief voorbehouden aan dit nieuwbouwproject wat FC heet.

Je kan wellicht onderzoeken of het niet mogelijk is om financieel minder risico's te nemen zoals nu bij het FC project het geval is en desondanks het Rotterdam Zuid gebied , de Feyenoord organisatie en het huidige stadion te moderniseren, waarbij je rekening houdt met de historie, uitstraling en identiteit van gebied waaraan Feyenoord ook aan is verbonden.

Ook is niet te ontkennen dat in de branche waarin Feyenoord acteert, Feyenoord een unique selling point tot zijn beschikking heeft in de vorm van stadion de Kuip. Niet voor niets zijn daar nog steeds de meeste Europese voetbalfinales gespeeld.

Deze sterke troef zomaar overboord gooien zonder dat er gedegen onderzoek is verricht of het financieel haalbaar is om aan de ene kant het stadion significant te moderniseren zodat deze voor langere tijd aan alle moderne eisen van nu en in de toekomst voldoet en aan de andere kant respect toont voor de cultuur, historie en identiteit van het gebied waarin men zich begeeft, moet worden onderzocht.

Deloitte en de Rekenkamer hebben vanuit financieel oogpunt al de nodige kritische kanttekeningen gemaakt waarin ik me in kan vinden.

Daarnaast is de sociaal cultureel historische situatie schetsing met the unique selling point factor van de Kuip het in mijn ogen heel veel waard om te onderzoeken of niet een betere financieel onderbouwde businesscase mogelijk is waarbij de financiële risico's lager zullen zijn, de gewenste sociale upgrade van gebied kan plaatsvinden en de eigen cultuurhistorische waarde wordt behouden doch aangepast aan de tijd van nu.

Helaas sleept dit dossier zich al jaren voort en krijg je steeds meer een polariserende houding tussen voor en tegenstanders. Verantwoordelijkheid nemen voor je eigen acties en houding vind ik zeer belangrijk en de duur van dit dossier zorgt op alle fronten steeds meer voor verliezers helaas. Ik krijg de indruk dat de politieke druk om dit project er door heen te duwen steeds hoger wordt. Aan de andere zijde worden de tegenstanders van dit dossier ook steeds venijniger en persoonlijker in hun acties en daden om hun misbaar kenbaar te maken.

Vandaar mijn oproep aan de gemeente nu tot het nemen van verantwoordelijkheid door en dus afstand te doen van DIT FC plan.

Er dient op een duidelijke en gedegen wijze worden gecommuniceerd dat een nieuw nieuwbouwproject in de nabije toekomst niet wordt uitgesloten NADAT is onderzocht of het huidige stadion niet kan worden moderniseert waarbij dit een spilfunctie behoudt in de verder sociale upgrade van het Rotterdam Zuid gebied.

Ik vertrouw erop dat deze informatie bij de juiste partijen aankomt en bedank u oprecht voor de gegeven mogelijkheid tot inspraak.

Al ruim 35 jaar ben ik lid van de supportersvereniging Feyenoord en meerdere jaren seizoenskaarthouder van de club, de Feyenoord organisatie echter heeft het in al die jaren gefaald om mijn mening te vragen omtrent dit al jaren slepend dossier. Een enquête of vragenlijst omtrent het FC dossier was op zijn plaats geweest nietwaar? Zij spreken de laatste jaren niet over supporters maar over klanten, indien dit zo is dan is het hoog tijd om uit bedrijfsmatig oogpunt te vragen wat deze wil toch?

Als laatste wil ik graag toevoegen dat ik het ondanks de duur van dit slepende dossier het verschrikkelijk vindt dat hedendaags veel mensen hun emoties niet de baas kunnen dan wel willen zijn, waardoor een debat op basis van argumenten onderbelicht raakt. Geweld, agressie en intimidatie mag nooit plaatsvinden en meer aandacht krijgen dan waar het feitelijk om gaat, de juiste beslissing nemen op basis van de beste argumenten.

Wilt u mij ontvangst van deze mail nog aan mij bevestigen, alvast mijn dank.

Met vriendelijke groet,

Beste MPOF commissieleden,

Ik wilde inspreken, maar het lot besloot anders.

Of u ooit deze bijdrage leest weet ik niet, maar voor mijn eigen gevoel neem ik in ieder geval de moeite om mijn insprek mogelijkheid te benutten aangaande het onzalige plan Feyenoord City. Onzalig uit mijn oogpunt als supporter. Dat het plan ook voordelen heeft leg ik u ook uit. Maar die voordelen zijn er niet voor de voetbalclub Feyenoord.

De leiding van Feyenoord wil(de) graag een nieuw stadion, om dat verwacht(t)en dat een nieuw stadion helpt met het genereren van meer inkomsten om zo het spelersbudget te verhogen. De wens van een stadion. Het was het jaar 2006. Inmiddels vijftien (!) jaar geleden.

Begin 2006 lichtte Commissie Kerkum de club door en kwam met allerlei aanbevelingen. Jorien van den Herik moest vertrekken en de bvo Feyenoord moest een andere structuur krijgen. Ook zouden de bvo, het stadion en de amateurtak dichter naar elkaar moeten groeien.

De aanbevelingen zouden moeten leiden tot meer financiële slagkracht, een gezondere en succesvoller club en er zou meer rust moeten komen. Dat laatste zou gerealiseerd kunnen worden door supporters beter te betrekken en daarnaast een boegbeeld als algemeen directeur aan te nemen. Een boegbeeld, een leider die de club en het Legioen zou begeleiden naar successen; een soort van wederopstanding. De aanbevelingen zijn nooit doorgevoerd in de praktijk. Kerkum vond het wel prima, zo lang Van den Herik maar was vertrokken. Belangrijke aanbevelingen die niet werden doorgevoerd, dat zegt wel wat over de omgeving die Feyenoord heet en wat voor een soort mensen de leiding hebben (gehad).

Feyenoord en de wens voor een nieuw of vernieuwbouwd stadion. Het is de *stadionsoap* gaan heten. Iedereen weet dat er meerdere stadionplannen zijn geweest die uiteindelijk niet tot uitvoer zijn gebracht. De stadionsoap kreeg een zichtbaar begin met het aantrekken van Eric Gudde als algemeen directeur, eind 2007.

Er kwam dus helemaal geen boegbeeld in 2007, zoals Commissie Kerkum had aanbevolen, nee, er kwam Eric Gudde.

De keuze voor Gudde kwam door het feit dat hij destijds een rol als directeur vertolkte bij de gemeente Rotterdam.

De gemeente Rotterdam, een stakeholder die Feyenoord nodig had bij het verwezenlijken van een nieuw stadion. In 2007 werd er dus al gekozen voor een directeur gericht op een nieuw stadion en niet gericht op voetbal. Niet gericht op het verder brengen van de club, zoals vermeld in de aanbevelingen van commissie Kerkum. Kerkum vond het blijkbaar allemaal prima.

Met Gudde aan het roer was het een komen en gaan van mensen in het Maasgebouw. Het was ook een komen gaan van stadionplannen: nieuw, verbouwing, modernisering, vernieuwbouw. Alles is de afgelopen periode wel langsgekomen. Uiteindelijk in al die jaren is er geen stadionplan geweest die een definitief 'go' heeft gekregen.

En toen kwam het plan waarbij de bouw van een nieuw stadion gekoppeld werd aan gebiedsontwikkeling. Een hele slimme zet van de bedenkers. Van eerdere plannen, specifiek en expliciet een nieuw stadion voor Feyenoord, bleef niets over. Een plan met alleen een bouw van een stadion bleek niet realiseerbaar. En daarom werd de gemeente betrokken en geënthousiasmeerd door naast een nieuw stadion ook een metamorfose van een deel van Zuid te plannen.

De stad blij en de (toekomstige) bewoners van Zuid blij! Meer woningen, meer te beleven, meer werk, meer sport; een betere leefomgeving. Daar word je toch blij van?! Natuurlijk is niemand tegen de gebiedsontwikkeling van Rotterdam Zuid.

Erg slim dus om gebiedsontwikkeling te betrekken. De Rotterdamse coalitie blij, want voor relatief weinig geld en risico voor de gemeente, kan er grootschalige gebiedsontwikkeling plaatsvinden.

Helaas werd deze gebiedsontwikkeling steeds belangrijker in het stadiondossier. Wat ooit begon als een vraag, een wens van de voetbalclub Feyenoord om een nieuw stadion te bouwen, werd langzamerhand

overgenomen door secundaire onderwerpen. Het primaire vraagstuk dat een nieuw stadion het beste voor Feyenoord moet betekenen, werd het project Feyenoord City dat toch voornamelijk gaat over nieuwbouw, huizen, werkgelegenheid, architectuur, uitgaan, maar in vele mindere mate het genereren van meer inkomsten voor het spelersbudget van Feyenoord.

Het stadionplan werd een gebiedsontwikkeling plan. Het aantal huizen op Zuid werd belangrijker dan het noemen van een eerlijk aantal verwachte toeschouwers. Werkgelegenheid werd belangrijker dan hoeveel Feyenoord er nu echt op vooruitgaat met een nieuw stadion. Dat de stad een 'Icoon aan de Maas' wenst werd belangrijker dan het seatingplan. De supercharger van connectiviteit werd belangrijker dan een voetbalstadion met Kuip-elementen.

Feyenoord wil(de) een nieuw stadion, maar kreeg te maken met allerlei lieden die primair niet per sé het beste voor Feyenoord nastreven. De mensen en partijen die betrokken zijn bij Feyenoord City hebben regelmatig discutabele feiten op en hun CV staan. Adriaan Visser, Carl Berg, Van Gils, Dick van Well, Ivo Opstelten, Goldman Sachs, maar ook Aboutaleb. Google de namen en je zou je schamen dat deze lieden binnen dit project betrokken zijn (geweest).

Lieden die stuk voor stuk niets of bitter weinig met de voetbalclub Feyenoord hebben. Het beste voor Feyenoord vinden zij echt niet belangrijker dan hun eigen naam en faam. Namen die graag binnen het oldboys netwerk worden genoemd. Verpruts je het hier, hebben we daar nog wel een baantje. Het gaat er niet om wat je kan, maar wie je kent.

En in die wereld is de voetbalclub terecht gekomen. En Feyenoord heeft helaas niet het boegbeeld dat ons ooit werd beloofd. We hebben geen boegbeeld, we hebben momenteel een algemeen directeur die niet al te lang geleden aangaf zichzelf niet geschikt te achten als algemeen directeur. We hebben mensen binnen de leiding van Feyenoord die echt geen idee hebben hoe de wereld binnen Feyenoord en het spinnenweb daaromheen werkt. Die vinden supporters maar vervelend, kritische geluiden verschrikkelijk en kunnen zich geen voorstelling maken wat Feyenoord echt betekent voor mensen.

De leiding van Feyenoord laat geen daadkracht zien, men laat zich foppen door doortrapte lieden die graag een nieuw stadion gebouwd zien worden. Het stadion als excuus voor gebiedsontwikkeling of een leuk project op het curriculum vitae of omdat er 'gewoon' veel geld mee verdiend kan worden.

Feyenoord is geen baas in het eigen stadiondossier. De projectgroep communiceert, declareert en Feyenoord houdt zich stil. Draagvlak kwam er niet. Facturen wel. Tientallen miljoen werden al gespendeerd, maar nog steeds is er geen duidelijkheid. Voortgangsrapportages worden niet (tijdig) geleverd, seatingsplan is niet vrijgegeven, aan de position paper wordt niet voldaan en de primaire pakket van eisen wordt al lang niet meer nagestreefd in verband met de toch al hoge kosten. Alle redenen om de stekker uit het plan Nieuw Stadion te trekken.

De stekker uit Nieuw Stadion; de gebiedsontwikkeling kan gewoon doorgaan vinden. Gebiedsontwikkeling, waarbij dan ook serieus gekeken kan gaan worden naar het moderniseren van de Kuip.

Feyenoord City heeft niets meer te maken met het primaire doel; het beste voor Feyenoord. Feyenoord City is een feestje geworden van voorstanders van gebiedsontwikkeling, liefhebbers van nieuwbouw, het projectteam, Goldman Sachs, Aboutaleb en lieden binnen Feyenoord die fanatieke supporters willen uitbannen bij de club en lieden die (willen) verdienen aan een nieuw stadion.

Een nieuw stadion was onvermijdelijk bij sommige clubs, maar Feyenoord heeft de Kuip. De mogelijkheden van de moeder aller stadions lijken met opzet niet benut te worden, omdat 'men' alleen over nieuwbouw wil praten en denken. Feyenoord City heeft geleid tot tunnelvisie bij de BVO en helaas is er bijna niemand bij de club die dat in wil zien.

De leiding van Feyenoord zou moeten zorgen voor kundige beleidsbepalers, voor een goede visie en beleidsplannen. Feyenoord is een voetbalclub en de corebusiness zou voetbal moeten zijn. Feyenoord zou zich volledig moeten richten op voetbal, maar dat is sinds 2006 niet meer aan de orde.

Feyenoord heeft op dit moment geen nieuw stadion nodig en al helemaal niet Nieuw Stadion.

Feyenoord heeft een goed beleid en goede beleidsbepalers nodig. Beleidsbepalers die meer snappen wat Feyenoord echt inhoudt en wat Feyenoord echt betekent voor supporters. Potentie benutten van de club, de spelers, het (gemoderniseerde) stadion en het benutten van de supporterspotentie. Feyenoord zegt 2,5 miljoen fans te hebben in Nederland, maar ook voor de coronacrisis zat de Kuip vaak niet vol.

Feyenoord heeft Nieuw Stadion niet nodig. Nog steeds is niet aangetoond dat de bvo er significant op vooruitgaat.

Aan het position paper wordt niet voldaan. Doordat de kosten veel hoger uitvallen dan eerst gedacht, zijn er ontzettend veel elementen geschrapt van het oorspronkelijk pakket van eisen. Men krijgt dus een suboptimaal stadion, dat alsnog bijna een half miljard euro gaat kosten.

Feyenoord gaat met Nieuw Stadion niet voorbij hun concurrenten.

Met een nieuw stadion wil Feyenoord meedoen in de nationale top 3 en (daardoor) iedere seizoen europees voetballen.

Exact hetzelfde (!) streven als de afgelopen jaren. Bizar!

Feyenoord heeft een tunnelvisie inzake Nieuw Stadion. Men denkt dat een nieuw stadion (automatisch) zorgt voor betere resultaten. Maar met de leiding bij de club en stadion, het oldboys network dat een hele dikke vinger in de pap heeft, gaat een nieuw stadion echt niet helpen. Niet een nieuw stadion is nodig, maar nieuwe bezems. Die vegen schoon!

Ik roep een ieder voor gebiedsontwikkeling van Rotterdam Zuid te kiezen, maar dan wel los van Nieuw Stadion. Noem het plan South City of Rotterdam City, maar laat Feyenoord buiten de nieuwbouwplannen!

Nieuw Stadion is een kindje dat mensen binnen een huwelijk vol relatieproblemen besluiten te nemen in de hoop dat hun relatieproblemen opgelost worden. Dat gaat niet werken. Zo lang de leiding van Feyenoord en stadion niet capabel zijn, zal de club ook niet slagen als er een nieuw stadion is. Het kindje is het nieuwe stadion, de moeizame relatie het beleid van de club.

Stop Feyenoord City, Stop Nieuw Stadion!

Met vriendelijke groet,

Geachte fractievoorzitters van de Rotterdamse Gemeenteraad,

Vanavond heb ik in Arminius het Draad-debat gevolgd over Feyenoord City. Er is slechts één conclusie te trekken: stel de besluitvorming in de gemeenteraad nog een half jaar uit en vraag Riek Bakker haar licht over het plan te laten schijnen. Zij bedacht de Kop van Zuid en heeft nog altijd geweldige ideeën.

Met vriendelijke groet,

Goedenavond,

Naar aanleiding van de afgelasting van de inspraak avond Feyenoord city het volgende. Als eerst is het natuurlijk absurd dat mensen bedreigd worden die hen mening verkondigen en zal ik nooit goedkeuren. Daarentegen kenmerkt het m.i. wel de machteloosheid van de supporters en het gevoel van niet gehoord worden door zowel gemeente als Feyenoord. Hierin zou dan ook in mijn optiek de oplossing moeten liggen. Er wordt in de media verkondigd dat het met name de kleine minderheid betreft die tegen de bouw van een nieuw stadion is. Het is mij niet bekend op basis waarvan een kleine minderheid bestempeld wordt. Wanneer er 600 inzendingen zijn denk ik dat is geen kleine minderheid. Ik denk daarom dat het goed is dat de gemeente Rotterdam een breed onafhankelijk onderzoek instelt naar de draagvlak van Feyenoord city en daarnaast de bouw van een nieuw stadion dan wel renovatie van de Kuip onder bewoners uit regio Rijnmond, Feyenoord supporters uit regio Rijnmond, seizoenkaart houders (regio Rijnmond en daar buiten). De gemeente zal met de uitkomsten het plan niet alleen op financiële cijfers kunnen beoordelen maar ook op draagvlak. Dit zou iets kunnen zijn waarin zowel voor als tegenstanders zich wellicht kunnen vinden en een einde kunnen maken aan de draagvlak kwestie.

Beste Griffie

Als eerste betreur ik de hele gang van zaken omtrent het inspreken maar okay moet me hier dan gedwongen bij neer leggen

Tevens betreur ik de gang van zaken omtrent de afgelasting en het vingerwijzen zonder concrete aanwijzingen en opvolging van de politie, mag namelijk toch ect wel denken dat als er concrete aanwijzingen waren deze door hen worden opgevolgd en vervolgd. Nu lijkt het erop dat een kat in het nauw gekke sprongen maakt en hiermee zaken in eigen voordeel wilt beslechten

Zoals is aangegeven mag ik schriftelijk reageren, bij deze doe ik dat dan ook!

De reden waarop ik als persoon tegen de huidige plannen ben is dat deze niet goed onderbouwd zijn, er zijn te veel aannames welke onterecht worden gedaan waarbij geen grondslag is dat deze aannames ook daadwerkelijk gehaald kunnen worden. Dit kan niet in de huidige setting laat staan in een nieuw stadion waarvan de kosten veel te hoog zijn en met de huidige marktprijzen alleen maar kan stijgen. De Business Case is ronduit zwak en vormt derhalve een gevaar voor elke investeerder dus ook de gemeente Rotterdam, er zijn geen garanties en er is gerommeld met data om het mooi te laten lijken.

De supporters, en daarmee bedoel ik diegene die daadwerkelijk ook in het stadion zitten willen ook echt wel verbetering en zijn niet persee tegen nieuwe dingen echter nergens is gebleken en of aangetoond dat de huidige Kuip niet verder uitgebouwd / verbouwd kan gaan worden voor vele malen minder investeringsbedrag. Het feitelijke plan van de gemeente Rotterdam ivm woning bouw moet niet over en ten kosten gaan van de voetbal club Feyenoord en stadion de Kuip. De aangewezen en beoogde plek voor een stadion kan mooi dienen voor al die nieuwbouw plannen, tenslotte woon je mooier aan het water dan verder op bij een treinstation (huidige stadion locatie).

Politiek moet zich bezig houden met de stad en niet met een club en die club moet zich niet commiteren aan nieuwbouw projecten voor randstedelijke bebouwing, schoenmaker blijf bij je lees zou mijn opa zeggen!

De voorwaarden gesteld door de gemeente worden en zijn nog nooit behaald in geen van de plannen en daarom alleen al mag dit plan niet doorgaan, naast de emotionele waarde van het stadion wat internationaal geprezen wordt en waar tegenstanders ook van internationale bodem van onder de indruk zijn kan gewoon met het juiste plan worden aangepast en met name voor de gemeente belangrijk voor de juiste mede investering

Wedstrijden worden gewoon met bene op een veld niet met een stadion of een hele wijk genaamd Feyenoord City

Mvg

Goedemorgen,

Net als vele andere, voel ik mij onderdeel van een stille groep die juist vooruit wil met Feyenoord. Door de zeer eenzijdige berichtgeving van o.a. het Ad.nl en de huiselijke bezoeken van de architect en bestuur feyenoord door zogenaamde "supporters", doen mij bewegen tot het schrijven van deze mail.

Zelf ben ik al 16 jaar seizoenkaarthouder en heb vele mooie momenten in de Kuip beleefd. Echter, is stilstand achteruitgang. Een club als Feyenoord dient naast het veld ook waarde toe te voegen in de omliggende wijken. Indien de club zijn eigen operationele broek kan ophouden, kan het ook als versneller dienen voor de gebiedsontwikkeling van de wijk Feyenoord. Twee vliegen in één klap, wat mij een voorstander maakt van dit plan.

Voornaamste argument:

- De-polarisatie onder supporters dmv **voldoende verdien capaciteit** wat zou moeten resulteren in succes op het veld.
  - Van belang om mogelijke tegenvallers uit de stadionexploitatie op te vangen. En nogmaals, daar bouw je geen stadion voor, maar het plaatst de fatalistische reacties over een naderend faillissement als de bouw van het stadion door gaat wel in een ander perspectief.

Hieronder nog een link naar een objectieve kijk op de BC. Hierin worden vele mythes ontkracht en is te lezen dat het plan kan resulteren in een grote sprong voorwaarts voor club en stad.

<https://jack1991.medium.com/feyenoord-city-het-positieve-verhaal-18e9429f6c82>

Bedankt.

Geachte College van B&W / Geachte Raadsleden / Geachte Commissie-leden,

Graag kom ik nog even terug op de problematiek m.b.t. het nieuwe stadion van Feyenoord; zie het maar als een “digitaal” inspreekmoment.

Mede ingegeven door opgevoerde argumenten afgelopen week in het AD, dat daar maar wat graag een podium voor biedt, (net als TV-Rijnmond trouwens) door blijkbaar een tegenstandster van nieuwe stadion.

Die argumenten wil ik nl. nog wel een keer weerleggen :

01. Voorstanders melden zich niet of nauwelijks op het stadhuis voor de inspreekmomenten

Tsja, hoe zou dat nu toch komen.....:

<https://www.fr12.nl/nieuws/koevermans-en-van-benthem-ook-lastiggevalen-op-priveadres>

<https://www.fr12.nl/nieuws/architect-buijssen-bedreigd-door-feyenoord-city-tegenstanders-deze-mening-zal-ik-blijven-verkondigden>

Inderdaad de vele, goedwillende fans, en dat is echt de overgrote meerderheid van de Feyenoord-supporters, **zijn VOOR het nieuwe stadion**.

Maar ze zijn niet bereid om zich te laten intimideren. Ik denk trouwens dat ambtenaren en politici op het stadhuis daar ook niet op zitten te wachten.....

02. De huidige Kuip

Natuurlijk: de Kuip is en blijft een geweldig stadion. Voor de oorlog was het zelfs een pareltje voor die tijd. En feitelijk is het dat nog steeds.

Alleen: Het stadion voldoet niet meer aan de heden ten dage gevraagde faciliteiten voor stadionbezoek en niet aan de arbo&veiligheidseisen.

Ik kom al bijna 50 jaar en de Kuip en heb al decennia seizoenkaarten. Ook ik krijg nog bijna tranen in de ogen als ik de Kuip binnentreedt.

Maar toch: van sentiment kan je niet “vreten”; je kan er geen brood van kopen !

Feyenoord moet verder. En om verder te kunnen moeten er gelden worden gegenereerd. En daar moeten de faciliteiten voor worden geboden.

Natuurlijk is het kort door de bocht dat sinds ze in Amsterdam naar Arena zijn vertrokken, ze de titels aaneen rijgen. Maar duidelijk is wel dat er meer geld wordt gegenereerd.

Waarschijnlijk ook door veel beter beleid dan bij ons. Maar in de huidige Kuip kan er niet meer genoeg worden verdiend.

Let wel: ik wil zeker geen Arena, maar wel een winnend Feyenoord dat terug moet naar de nationale en internationale top. En dan moet er geld binnen komen.

03. Renoveren huidig stadion geen optie

Het is geen optie om om het stadion te renoveren.

Bij renovatie blijven de grootste knelpunten bestaan.

Bovendien, en ik heb in 30 jaar al vele bouwprojecten mogen begeleiden, opknappen van iets “ouds” blijft iets ouds : Telkens zullen euvels terugkeren, om de zoveel jaar zullen reparaties en aanpassingen nodig blijven.

Dat kan niet anders. En daar ben je met nieuwbouw vanaf. Met renovatie is het altijd iets !

04. Bouwkosten te hoog / grondstoffen te duur

Dat klopt. Bouwmaterialen en grondstoffen zijn momenteel erg duur.

Prijzen van grondstoffen, zoals erts, staal en olie, fluctueren nu eenmaal altijd.

Maar ook jullie zullen beseffen dat we in de grootste, WERELDWIJDE, crisis zitten sinds de 2^e wereldoorlog.

Productie van grondstoffen en aanvoer van materialen is volledig tot stilstand gekomen.

En dat drijft de prijzen op.

Maar als dadelijk alles opgestart is dan nivelleert dat weer. Het einde van de crisis nadert.

Ik werk zelf al 30 jaar in de Staalbouw en heb nog nooit anders meegemaakt, dan dat de prijzen heen en weer gingen.

Nu is de prijs even echt hoog ja.

Maar als er straks wordt gebouwd, zeker niet (meer).

Bovendien zal de betreffende hoofd-inkoop/projectleider zeker wel een clause opnemen waarin prijsstijgingen na ondertekening aanneemovereenkomst worden uitgesloten en prijsdalingen (gelinkt aan de dagprijs)

dienen te worden verrekend. Dit is een A-B-C-tje. Behalve natuurlijk als je mondkapjes inkoopt bij de overheid.....

Kortom die overspannen bouwmarkt vlakt wel weer af.

05. Minder validen & Ouderen

Dit is voor mij een van de meest belangrijke aspecten waarom een nieuw stadion een MUST is.

De voorzieningen voor gehandicapten, minder-validen en ouderen in de huidige Kuip zijn DRAMATISCH.

Gehandicapten worden zeiknat.

Ouderen zitten op speciale 65+-vakken, maar daar zijn ze niet voor ingericht. Er zijn geen liften. Er zijn geen trapleuningen.

Het is schrijnend om te zien hoe oudere mensen ooit op handen en voeten naar boven klauteren.

Ja, zegt U dan: "waarom kijken ze dan niet lekker voor de TV"?

Nee! Dat is nu Feyenoord. Dit zijn de mensen die ons land en de club hebben gemaakt tot wat het nu is.

En zij willen erbij zijn. Het is ook hun leven. En het is in- en intriest dat velen ouderen weg blijven omdat ze simpelweg de trappen niet meer op kunnen.

Al jaren kaart ik bij Feyenoord aan om trapleuningen op de 65+- vakken te maken voor ondersteuning: Telkens hetzelfde antwoord: vanwege veiligheid bij calamiteiten is het onmogelijk deze aan te brengen !

Mijn vader gaat nog mee naar de Kuip; zijn maten zijn inmiddels afgehaakt. Louter en alleen hierom. In- en intriest.

En dan praat ik maar helemaal niet over liften, waar elk modern stadion over beschikt.

Dus als er 1 partij sowieso VOOR een nieuw stadion moet stemmen, zijn het sowieso de OUDEREN-partijen !

06. Logistieke bereikbaarheid en parkeren

Hier wil ik eigenlijk weinig woorden aan vuil maken: als er 25 jaar over een nieuw stadion is nagedacht, dan zal het logistiek toch wel goed zitten of niet ???!

07 Inzet algemene middelen / publiek- en/of belastinggeld

Natuurlijk mag dit geld kosten. Sterker het moet.

Dit stadion, straks een nationaal stadion wellicht, heeft uitstraling over heel europa en misschien zelfs de hele wereld.

Natuurlijk moeten overheden hier volop aan meebetalen. In dit stadion kunnen evenementen, concerten, expo's etc.etc. worden georganiseerd: van algemeen belang dus. Voorziening kosten geld: de bus naar Spijkenisse kost geld, het zwembad kost geld, de ijsbaan kost geld. En ja een nieuw stadion ook.

En laten we er niet omheen draaien: als 3 dagen liedjes zingen in Rotterdam 50 miljoen EURO mag kosten, dan mag een stadion dat minimaal weer 50 jaar mee moet, toch zeker een veelvoud kosten of niet ???

Als het destijds beoogde stadion voor het EK 2000 in Nederland en Belgie, (kun je nagaan al 25 jaar verder.....) was gebouwd had iedereen mee betaald : Den Haag / provincie, etc. etc. In Eindhoven geeft de gemeente PSV zomaar 50 miljoen voor de gele, onder de rode, onder de zwarte grond : dan moet Rotterdam toch ook creatief kunnen zijn of niet.....

08. de Financiering

Dit is natuurlijk het allerbelangrijkste. Het gaat niet om de pojekten / Rotterdam / de "poppetjes", nee, het gaat om FEYENOORD.

Feyenoord mag nooit aan de bedelstaf raken en door dit projekt in de problemen komen. Dat is het natuurlijk nooit waard

Ik kan niet beoordelen of de financiering rond is of komt. Wel moet het voor Feyenoord schappelijk "te dragen" zijn. En dat kan alleen met steun. Genoeg steun: vooral van de gemeente Rotterdam.

Ze zoeken het maar uit daar in Brussel met die mooie regeltjes waar geeneen land zich aan houdt. Denk je dat Barcelona of Real Madrid geen overheidssteun krijgen ??

Die hebben alles al geflikt wat God verboden heeft. Dus Rotterdam, wees genereus !

09. Media

Waarschijnlijk hoef ik het jullie niet uit te leggen maar toch: Media leven maar van 1 ding: Sensatie.

Normaal nieuws boeit niet. Nee, men is uit op sensatie. Daarom blijven TV-Rijnmond en het AD maar podia bieden aan tegenstanders. "Stoken".

Ik organiseer al jaren busreizen naar de Kuip. De plaatselijke pastoor van het dorp gaat geregeld mee.

Bij de terugwedstrijd tegen AS Roma, werd ik voor vertrek gebeld door Omroep Brabant of de pastoor een reactie wilde geven op de ongeregelheden in Rome: Onvoorstelbaar.

Nooit iets over voetbal of Feyenoord van ze gehoord, maar toen kwamen ze. Kortom: De zaak maar aan het schijten willen brengen.

Dat is nu ook aan de hand: blijven ageren en blijven "stoken".

10 Feyenoord in het land en Europa

Waarom moet er geld naar Feyenoord ?

Ten eerste omdat er in Nederland 3 miljoen mensen wel “iets” met Feyenoord hebben. De club is de grootste van het land, groter nog dan Ajax.

En Feyenoord heeft Rotterdam in de jaren 60 en 70 op de kaart gezet: niet andersom !

Nu kan Rotterdam wat terug doen.

Feyenoord moet weer toonaangevend worden, in Nederland en in Europa. 3 kampioenschappen in 35 jaar is belachelijk ! Ze lachen zich rot in Eindhoven en Amsterdam.

Terwijl in Rotterdam veel meer potentie aanwezig is. En het is zeker meer een echte voetbalstad.

11. Rotterdam

Met het nieuwe stadion verwerft Rotterdam aanzien in heel Europa: Telkens weer. Er komen weer grote evenement en concerten naar Rotterdam. Europese finales en/of een EK. Interlands.

Allemaal goed voor Rotterdam, voor de horeca, voor de middenstand, hotels, overige bezienswaardigheden. Iedereen profiteert mee.

Het genereert vele arbeidsplaatsen.

En Rotterdam komt WEER helemaal op de kaart. Met Feyenoord.

Ik hoop dat mijn betoog jullie helpt bij het maken van de juiste keuze: De keuze VOOR een nieuw Stadion.

Ik wens jullie veel wijsheid en succes.

Met rood-witte groet,

P.S. : Oh ja, ik vergeet het allerbelangrijkste: IN EEN NIEUW STADION KAN VAST WORDEN GEBORGD DAT NIET IEDEREEN ER EEN SLEUTEL VAN HEEFT .....

Bijdrage inspreken Feyenoord City – 11-06-2021

Gezien het helaas niet mogelijk was voor mij om aanwezig te zijn voor het inspreekmoment, maak ik van de mogelijkheid gebruik om een schriftelijke bijdrage op te sturen. Fijn dat dit op deze manier kan. Misschien even kort ter achtergrond: ik ben 25 jaar oud en sinds twee jaar, na afronding van mijn master, werkzaam in de accountancy sector. In 2002 voor het eerst aan de hand van mijn vader mee naar de Kuip, sinds 2014 een seizoenskaart. Ik schrijf deze bijdrage dan ook als (bezorgde) Feyenoordsupporter.

Laat ik beginnen met te melden dat ik er van overtuigd ben dat andere betrokkenen (Gemeente, Feyenoord, betrokken supporters) veel meer "kennis" hebben van het lopende project dan dat ik dat heb. En dat anderen bezorgde supporters (niet allemaal) dat hebben. Dit doet echter niets af aan mijn zorgen over Feyenoord City. Het project loopt nu al vele jaren, en hoewel ik snap dat een dermate groot project niet binnen een jaar voltooid kan worden, zegt mij de verdeeldheid per heden eigenlijk genoeg over het plan op zich. Het is begrijpelijk dat niet alle neuzen dezelfde kant op kunnen staan. Onderscheid maken tussen supporters ben ik geen voorstander van, maar van de stadiongangers (wat dus 3+ wedstrijden per jaar betekent) kan niet worden geconcludeerd dat de overgrote meerderheid een voorstander is. Iets wat bij een beslissing over een volksclub, in een stad als Rotterdam, wel een minimaal vereiste zou moeten zijn.

Daarnaast, een miljoenenplan in tijden van Corona, wat de voetbalclub zelf niet significant "beter" maakt (top 3 garantie? Ik verzoek u de gemiddelde eindklassering te berekenen sinds oprichting, of de laatste 50 jaar, of de laatste 10 jaar..), is ronduit onverantwoord. Wegen de risico's op tegen voordelen die eruit zouden kunnen voortvloeien? Ik denk dat weinig mensen hier het antwoord JA op zullen geven.

Ik kan hier verder nog heel wat redenen opnoemen waarom dit plan niet door mag gaan, maar strekking van de boodschap is dat ik hoop dat er, bij het nemen van deze risicovolle beslissing, aan meer wordt gedacht dan (een minimale kans, of eigenlijk kansloos vooruitzicht) alleen het grote geld. Het beste voor Feyenoord is behoud van de clubcultuur, behoud van trouwe supporters, behoud van alles wat Feyenoord Feyenoord maakt. Vraag willekeurig aan 100 mensen om 3 dingen te noemen bij het horen van het woord Feyenoord, en weinigen zullen de Kuip overslaan. De Kuip die de club al zoveel moois heeft gebracht, en ook nog in de toekomst zal gáán brengen!

Stop Feyenoord City!

LS,

Onlangs stuurde ik u een mail over het inspreken bij de inspreeksessie MPOF en de reden waarom ik er niet voor gekozen heb om daar fysiek bij aanwezig te zullen zijn. De voortdurende en intimiderende interactie op sociale media zijn daar debet aan. Aangezien ik mijn gedachten dienaangaande toch te berde wil brengen stuur ik u deze brief.

Als zoon van Rotterdamse ouders en met familieleden uit Rotterdam is mij de liefde voor de stad en Feyenoord met de paplepel ingegeven. Als inmiddels 62 jarige man ben ik al sinds 1971 een frequent bezoeker en seizoenskaarthouder van Feyenoord en bezoek de stad regelmatig. De Rotterdamse 'stijl' is er één uit mijn hart gegrepen. Ik ben enthousiast en positief over de plannen van Feyenoord City voor Zuid en de boost voor de stad in het algemeen.

Ik volg de discussie hierover al enkele jaren en zie tot mijn verbazing (en ergernis) dat het debat erover gekaapt en overheerst wordt door een kleine minderheid van mensen die negativiteit en angst voor het onbekende als leitmotief lijken te hebben, waar de meerderheid –is mijn ervaring en dat blijkt uit diverse poll's- vóór is. Jammer, want er is mi alle reden voor hoop en optimisme, de plannen zijn een unieke kans voor Rotterdam én Feyenoord:

*De bouw van een groot aantal nieuwe woningen.

*De realisering van een modern stadion dat voor de komende decennia toonaangevend

Zal zijn en zijn weerga niet kent in Nederland en daarbuiten.

*Werkgelegenheid gerelateerd aan het project in wording en wanneer deze effectief zijn gemaakt.

*Een uniek gebied waar men kan recreatief kan verblijven en shoppen etc..

Kortom nogmaals : een werkelijk unieke kans tegen geringe risico's

Naar mijn mening wordt er veel te vaak de nadruk gelegd op het bedrag dat Rotterdam er in moet stoppen maar wordt voorbij gegaan aan de enorme financiële/economische/sociale revenuen die de stad en zijn inwoners daar voor terugkrijgen; die zijn nl een veelvoud van wat Rotterdam erin hoeft te steken, een win win win situatie dus. Een enorme boost voor de uitstraling van de stad, de bewoners en Feyenoord. Mijn advies aan de raad is: "Doe het op zijn Rotterdam's: Niet lullen maar poetsen, geen woorden maar daden"

IK BEN VÓÓR

Vriendelijke groet,

De valkuil van Feyenoord City

Bij de ontwikkeling van Feyenoord City heeft de gemeente geen nieuw stadion meer nodig als katalysator voor de nieuwe stadswijk. Andersom heeft het stadion de gemeente wél nodig, betoogt.

Illustratie

Op 17 juni staat de Rotterdamse gemeenteraad voor een zeldzaam groot besluit: gaat de gemeente met een inleg van 40 miljoen euro mede-eigenaar worden van een nieuw Feyenoord-stadion?

Tot nu toe is de voortgang van Feyenoord City, dat naast een nieuw stadion ook grootschalige gebiedsontwikkeling omvat, vanuit de raad gesteund langs de breuklijn van coalitie en oppositie. De kritische raad toont lering te hebben getrokken uit mislukte megaprojecten als het Warmtebedrijf en de Hoekse Lijn. Het proces lijkt dit keer gedegen. In commissievergaderingen werden de risico's uitgediept. En Deloitte heeft het investeringsmemorandum van Feyenoord City getoetst op de eerder gestelde gemeentelijke voorwaarden. En precies hier ligt de valkuil.

Om de waarde en risico's te overzien kan het voor raadsleden goed zijn uit te zoomen en zich eerst de volgende vraag te stellen: op wiens bord wordt dit spel gespeeld? Is het stadion een pion op het bord van de gemeente om een nieuwe stadswijk te realiseren? Is de gemeente een pion op het bord van het stadion? Of staan beide als pionnen op het bord van de Amerikaanse investeringsbank Goldman Sachs?

Eerst was het de gemeente die met de 'Visie Stadionpark' de komst van een nieuw stadion wilde steunen als aanjager voor de ontwikkeling van een stadsdeel. Dit plan is van 2009. Zuid liep toen achter en het Nationaal Programma Rotterdam Zuid moest nog beginnen. Stadionpark werd erbinnen een Very Important Project. In 2017 werd dit, na enkele geklachte stadionplannen, geüpdatet tot het Feyenoord City-concept zoals dat nu voorligt.

Om de stadsdeelontwikkeling door te zetten is de gemeente met de minimaal benodigde raadssteun bereid de komst van het stadion binnen dit plan een handje te helpen. Maar Rotterdam staat er nu anders voor dan tien jaar terug. Zuid telt behoorlijk mee en trekt veel nieuwe bewoners zonder de aanwezigheid van een nieuw stadion. De aangrenzende wijk Parkstad, bij de Laan op Zuid, is zo goed als af. De druk op de woningmarkt is hoog; er is veel meer vraag dan aanbod. De gemeente heeft geen stadion meer nodig als katalysator voor stadsontwikkeling. Het vuur woedt al.

Andersom heeft het stadion de gemeente wel nodig. Die staat klaar om een risicodragend aandeel te nemen in het stadion. Deloitte geeft in zijn rapport op twee cruciale risico's (de businesscase en het financieel rendement) aan dat zij hier geen uitspraak over kan doen en het aan de gemeenteraad zelf is een oordeel te vellen. Het komt erop neer dat de raad,

zoals iedere investeerder in het private veld dat doet, moet oordelen in hoeverre zij gelooft in de haalbaarheid van de businesscase.

Dat is een markante vraag aan een politiek orgaan. Met welke politieke overtuiging geloof je of in pak 'm beet het zevende jaar van de businesscase Feyenoord Champions League speelt en daarmee voldoende bezoekers trekt? En of zij dan ook gemiddeld 5,60 euro besteden aan bier en bitterballen? Of dat je als raadslid gelooft in het vermogen van Feyenoord met een hoger spelersbudget vaker kampioen te worden? Of dat de club dan wel een verstandig transferbeleid gaat voeren?

Dit alles in een onzekere miljardensport waarin Nederlandse clubs het moeten hebben van de kruimels van de grootmachten. Een sport waarbinnen een enorme inflatie van transferbedragen en budgetten gaande is en dat verder wordt aangewakkerd door Amerikaanse investeerders die kansen ruiken in Europa. Zou een gemeenteraad over dit soort inschattingen willen gaan om een stadsdeel te kunnen ontwikkelen?

De Kuip als onderpand

Het gemeentebestuur zal zeggen dat derden met verstand ernaar hebben gekeken. De vraag is of de businesscase een goed instrument is voor zulke beslissingen – onafhankelijk is die informatie niet. De businesscase komt van de International Stadia Group die aangesteld is door Goldman Sachs. De Amerikaanse investeringsbank regelde een overbruggingskrediet met de Kuip als onderpand, de financiering van de bouw én de hypotheek erna.

Lees ook dit opinie-artikel over de businesscase van Feyenoord City

Lokale overheden in de VS weten nu beter: na decennia uit elkaar te zijn gespeeld door banken als Goldman Sachs voor het subsidiëren van de bouw van dure stadions is de animo daar afgenomen om publiek geld in stadions te steken. Onderzoeken van sporteconomen in de VS tonen aan dat de lokale economie nauwelijks profiteert van nieuwe stadions, en in sommige gevallen erop achteruit gaat.

Inmiddels heeft de stadiontak van Goldman Sachs zijn zinnen gezet op Europa. Zo financierde de investeringsbank het nieuwe stadion van Tottenham Hotspur en sloot het recent deals met FC Barcelona, AS Roma en de twee Milanese clubs voor hun stadionprojecten.

Het verdienmodel van de bank is zo veel mogelijk transacties doen met een zo groot mogelijke waarde tegen een zo laag mogelijk risico. Twee zaken zijn erbij van belang: een overtuigende businesscase, en dat ze als eerste betaald krijgen. Zolang clubs aan hun renteverplichtingen kunnen voldoen, maakt de bank winst. Ook als dat niet meer lukt, heeft Goldman daarin voorzien. De bank heeft in meer scenario's (faillissement, tegenvallende omzet) een streepje voor op de club of de aandeelhouders, waaronder potentieel dus de gemeente.

Gelukkig is de gemeenteraad er niet om te oordelen of de voetbalclub Feyenoord er verstandig aan doet met deze opzet voor een nieuw stadion. De gemeenteraad moet terug naar de nog onbeantwoorde vraag die de Rekenkamer Rotterdam vorig jaar zomer ook stelde: welk publiek belang zou deelname in het nieuwe stadion dienen?

Laten we hopen dat het gewicht van de gemeenschap zwaarder wordt gevoeld door de raadsleden dan het gewicht van het gemeentebestuur.

Ik wil graag mijn insprek moment houden over Feyenoord city.

Ik ben voor Feyenoord city omdat het een heel goed plan is voor de club en de stad.

Rotterdam is altijd ambitieus geweest en zo is de stad groot geworden.

Aan elk plan is een risico maar dat is bij elke keuze die we maken.

Projecten die groot zijn geworden door ambitieus denken van onze geweldige stad:

- Maasvlakte 2
- Markthal
- Euromast
- De kuip
- De maas/haven
- Erasmusbrug
- Brienoordbrug

Feyenoord city met stadion hoort bij Rotterdam en de ambities.

Daarom moeten we het instant houden van de grootheid van de stad en het gewoon doen.

De kuip was vroeger in zijn tijd ook een groot risico project en kijk hoe dat uitgepakt heeft.

Mijn excuses dat ik dit graag mailt maar zoals u afgelopen weekend gelezen zal hebben, is het tegenwoordig een risico om voor Feyenoord city te zijn.

Ik voel me zo niet veilig om in te spreken bij zulke dreigementen.

Hopelijk accepteert u deze mail.

Beste Griffie,

Op 24-6-2020 was ik aanwezig bij een gesprek met de coalitie over FeyenoordCity.

Het stadion-dossier houdt de gemoederen flink bezig. Dat is ook weer gisteren bij de wedstrijd Feyenoord-RKC gebleken. Het is dan ook goed dat er een inspreksessie komt waarbij voor- en tegenstanders hun zegje kunnen doen. Er doet zich echter een fors probleem voor: de voorstanders van het nieuwe stadion voelen zich niet vrij om daar te verschijnen als gevolg van de bedreigingen die met name uit de hoek van de tegenstanders komen. Wat op de social media op dat vlak voorbij komt is zeer ernstig.

Ik zou graag inspreken bij de commissie MPOF betreffende Feyenoord City. Zoals ik ook op 24-6-2020 kenbaar heb gemaakt ben ik uitgesproken voorstander van dit plan en durf ik, omdat ik bevreesd ben voor repercussies vanuit de tegenstanders, niet live te verschijnen. Al jaren is de discussie op social media gaande en de laatste tijd worden de (semi)-bedreigingen jegens voorstanders van dit plan (supporters, politici, clubleiding, projectteam, etc) steeds heviger. Aangezien ik toch graag wil laten weten dat ik dit plan het beste vind voor de club en de stad doe ik middels deze email mijn reactie geven. Ik hoop dat u het door kunt geven aan de commissie. Ik denk (en weet) dat er met mijn vele anderen zijn die er net zo in staan en die om dezelfde redenen niet durven inspreken.

Met groet.

Beste Griffie,

Ik zou graag inspreken bij de commissie MPOF betreffende Feyenoord City. Ik ben echter uitgesproken voorstander van dit plan en durf derhalve niet live te verschijnen aangezien ik bevreesd ben voor repercussies vanuit de tegenstanders. Al jaren is de discussie op social media gaande en de laatste tijd worden de (semi)-bedreigingen jegens voorstanders van dit plan (supporters, politici, clubleiding, projectteam, etc) steeds heviger. Aangezien ik toch graag wil laten weten dat ik dit plan het beste vind voor de club en de stad doe ik het middels deze email. Ik hoop dat u het door kunt geven aan de commissie. Ik denk (en weet) dat er met mijn vele anderen zijn die er net zo in staan en die om dezelfde redenen niet durven inspreken.

Geachte Griffie,

Als voorstander van het nieuwe stadion binnen het Feyenoord-City project had ik bijzonder graag willen inspreken bij de commissie MPOF. Tijdens deze sessie had ik namelijk willen beargumenteren waarom zowel ik als vele medesupporters (die vaak al decennia lang naar de Kuip gaan) wel degelijk het belang en de urgentie van de komst van het nieuwe stadion voor de club inzien. Helaas wordt deze kans mij ontnomen door een weliswaar kleine, maar zeer hardnekkige groep georganiseerde tegenstanders van het nieuwe stadion.

Op met name social-media wordt er sinds de bekendmaking van het project vanuit deze groepering al een aantal jaar een ware hetze tegen o.a. projectmedewerkers, bestuursleden van Feyenoord, potentiële investeerders en een aantal Gemeenteraadsleden en wethouders gevoerd. De laatste maanden (richting eindfase van de besluitvorming) is dit gedrag steeds extremer geworden en wel op een vaak hele onsmakelijke manier. Dit heeft heel Nederland bijvoorbeeld afgelopen zondag kunnen zien, waarbij er onder het mom van de oproep om "spelers aan te komen moedigen" zo'n actie door deze groepering "gekaapt" wordt als zijnde een geslaagde "Stop Feyenoord-City" actie. Het spreekt voor zich dat dit soort gedrag overduidelijk niet een afspiegeling is van de mening van het gehele Feyenoord Legioen (met 30K seizoenkaarthouders en zo'n 2,5 miljoen mensen die onze club een warm hart toedragen).

Het is intussen zover gekomen dat ook voorstanders die willen inspreken via diverse kanalen met (verkapte) dreigementen en op een intimiderende manier te verstaan wordt gegeven om vooral maar even "low profile" te blijven. Hierdoor voel ik mij helaas niet comfortabel om in het openbaar vrijuit te kunnen spreken. Ik wil tenslotte straks ook op een normale manier naar mijn club kunnen blijven gaan en voel er weinig voor als personen in mijn directe (werk)omgeving betrokken raken bij ongewenste situaties.

Ik zou het dan ook op prijs stellen wanneer u mijn bericht door wilt geven aan de Commissie.

Met vriendelijke groeten,

Goedemiddag griffie,

Ik heb lang gewikt en gewogen of ik zou komen inspreken bij de commissie MPOF over Feyenoord City. Vandaag is de laatste dag voor aanmelding en, hoewel ik graag zou willen, heb ik besloten toch niet te gaan. Als uitgesproken voorstander heb je het niet makkelijk in de agressieve sfeer die rond het onderwerp hangt. Ik heb mij eerder via blogs en zelfs een item op Rijnmond uitgesproken vóór Feyenoord City en heb nog altijd de mening dat dit plan goed is voor Rotterdam en mijn club.

Nu de eindstreep nadert wordt de toon en houding steeds grimmiger van een kleine maar luidruchtige groep supporters die andere meningen dan de eigen via intimidatie en bedreigingen in de kiem proberen te smoren. Einddoel is uiteraard om het beeld te wekken dat supporters niet achter het plan staan.

Via deze weg wil ik laten weten dat er vele supporters zijn die voor een nieuw stadion zijn maar door de sfeer rond het onderwerp zich niet uit durven spreken. Vele polls online en de matige opkomsten bij protesten - bij grote weerstand kwamen duizenden en niet een paar honderd supporters opdagen - tonen een heel ander beeld dan de agressievelingen willen laten geloven. Er is veel meer draagvlak voor het plan en trots dat zoiets in Rotterdam gerealiseerd gaat worden dan nu publiekelijk geuit wordt.

Gezien de oproep van de harde kern om met velen naar het stadhuis te komen verwacht ik geen veilige omgeving om mijn standpunt voor Feyenoord City te kunnen uiten. Na het incident gister bij de wedstrijd, de onrust rond de Klassieker en de manier waarop de leiders van de harde kern momenteel communiceren op sociale media voel ik mij niet op mijn gemak om te komen inspreken. Het is buitengewoon spijtig dat we op zo'n dieptepunt zijn beland. Ik hoop dat de gemeente en de club niet zwichten voor dit gedrag en we deze prachtige ontwikkeling omarmen en tot een groot succes gaan maken. De zwijgende meerderheid steunt dit plan.

Hartelijke groet,

Beste Griffie

Het stadion-dossier houdt de gemoederen flink bezig. Het is dan ook goed dat er een inspreksessie komt waarbij voor- en tegenstanders hun zegje kunnen doen. Er doet zich echter een fors probleem voor: de voorstanders van het nieuwe stadion voelen zich niet vrij om daar te verschijnen als gevolg van de bedreigingen die met name uit de hoek van de tegenstanders komen. Wat op de social media op dat vlak voorbij komt is zeer ernstig. Zo is er bijvoorbeeld een filmpje geweest waarbij men dreigbrief in de brievenbus deponeerde bij iemand die iets gezegd had wat de heren niet beviel.

Om die reden zal ik, hoewel ik een overtuigd voorstander ben van het nieuwbouwplan, ook niet inspreken. Met twee schoolgaande jonge kinderen wil ik absoluut niet het risico lopen op enigerlei wijze geconfronteerd te worden met acties uit die kringen. Ik begrijp dat u daar niet aan kunt doen, maar ik wil wel laten weten waarom er tijdens die sessie(s) weinig of geen mensen zijn die zich voor het nieuwe stadion uitspreken. Niet omdat er geen voorstanders zijn, maar omdat ze zich bedreigd voelen.

Met vriendelijke Feyenoord-groet

Goedemorgen griffie,

Ik ben een in Londen woonachtige oud-Rotterdammer (tot 2018 in Rotterdam gewoond). Ik heb de afgelopen met veel interesse de discussie rondom Feyenoord City gevolgd. In mijn ogen een cruciaal dossier voor de Zuidkant van de stad, waar mijn familiebanden deels liggen.

Ondanks dat ik niet kan en wil inspreken bij de sessie zou ik wel graag de raadsleden het volgende willen meegeven. De mate van agressie en online laster die in dit dossier speelt is ongekend, waardoor voorstanders zich niet of nauwelijks durven uit te spreken. Ik heb daar zelf helaas in bescheiden mate hinder van ondervonden toen ik in het verleden enkele stukken schreef die positief waren over het plan wat nu voorligt, zie [hier](#) en [hier](#), waarin tegenstanders uitermate mondig en agressief mij benaderden. Ik kan mij voorstellen dat voor mensen die twijfelen of ze zich in dit dossier willen uiten, dergelijke represailles een barrière vormen voor toegang tot het debat. Dat is doodzonde omdat juist in zo'n belangrijk dossier je open inmenging van standpunten en ideeën moet bespoedigen. Ik vrees dat de sessie nu gekaapt gaat worden door een minderheid die zich uitermate agressief weet op te stellen.

Ik wens u en de raadsleden alle wijsheid toe.

--

Met vriendelijke groet,

Onlangs stuurde ik u een mail over het inspreken bij de inspreksessie MPOF en de reden waarom ik er niet voor gekozen heb om daar fysiek bij aanwezig te zullen zijn. De voortdurende en intimiderende interactie op sociale media zijn daar debet aan. Aangezien ik mijn gedachten dienaangaande toch te berde wil brengen stuur ik u deze brief.

Als zoon van Rotterdamse ouders en met familieleden uit Rotterdam is mij de liefde voor de stad en Feyenoord met de paplepel ingegeven. Als inmiddels 62 jarige man ben ik al sinds 1971 een frequent bezoeker en seizoenskaarthouder van Feyenoord en bezoek de stad regelmatig. De Rotterdamse 'stijl' is er één uit mijn hart gegrepen. Ik ben enthousiast en positief over de plannen van Feyenoord City voor Zuid en de boost voor de stad in het algemeen.

Ik volg de discussie hierover al enkele jaren en zie tot mijn verbazing (en ergernis) dat het debat erover gekaapt en overheerst wordt door een kleine minderheid van mensen die negativiteit en angst voor het onbekende als leitmotief lijken te hebben, waar de meerderheid –is mijn ervaring en dat blijkt uit diverse poll's- vóór is. Jammer, want er is mi alle reden voor hoop en optimisme, de plannen zijn een unieke kans voor Rotterdam én Feyenoord:

*De bouw van een groot aantal nieuwe woningen.

*De realisering van een modern stadion dat voor de komende decennia toonaangevend

Zal zijn en zijn weerga niet kent in Nederland en daarbuiten.

*Werkgelegenheid gerelateerd aan het project in wording en wanneer deze effectief zijn gemaakt.

*Een uniek gebied waar men kan recreatief kan verblijven en shoppen etc..

Kortom nogmaals : een werkelijk unieke kans tegen geringe risico's

Naar mijn mening wordt er veel te vaak de nadruk gelegd op het bedrag dat Rotterdam er in moet stoppen maar wordt voorbij gegaan aan de enorme financiële/economische/sociale revenuen die de stad en zijn inwoners daar voor terugkrijgen; die zijn nl een veelvoud van wat Rotterdam erin hoeft te steken, een win win win situatie dus. Een enorme boost voor de uitstraling van de stad, de bewoners en Feyenoord. Mijn advies aan de raad is: "Doe het op zijn Rotterdam's: Niet lullen maar poetsen, geen woorden maar daden"

IK BEN VÓÓR

Vriendelijke groet,

Aan de burgemeester, wethouders en de gemeenteraad van Rotterdam
Zwolle, 6 juni 2021

Geachte heer, mevrouw

Middels dit schrijven wil ik graag mijn standpunt aan u duidelijk maken inzake het 'Feyenoordcity project' zoals u opgeroepen had aan inwoners van Rotterdam en Feyenoordsupporters.

Mijn naam is, woonachtig te Zwolle, 44 jaar en al meer dan 20 jaar een fanatiek supporter, zowel 'thuis' als 'uit', in binnen- en buitenland.

Ik wil graag over een paar punten mijn ongenoegen uiten en mijn mening geven.

U wilt als gemeenteraad weten of u als gemeente Rotterdam 40 miljoen moet investeren in het nieuw te bouwen stadion. Als supporter zeg ik NEE.

1. Eerst wil ik mijn ongenoegen uiten over een enquête die in het najaar van 2016 gehouden werd onder duizenden supporters. Ik wilde graag aan deze enquête meedoen, tenslotte was dit een uitgelezen moment om je input te geven, je mening als supporter over het nieuwe stadionproject! Ik ben afgestudeerd als agrarisch bedrijfskundig ingenieur, weet hoe belangrijk het is om precieze data te verzamelen om een afgewogen beslissing te kunnen nemen in een project. Wat schetste mijn verbazing, ergens in de loop van de enquête werd een vraag gesteld in de trant van; Bent u voor of tegen een nieuw stadion? Ik had graag: tegen, maar.... willen invullen maar helaas dat kon niet. Dus ik in mijn oprechte eerlijkheid maar tegen ingevuld, werd ik per direct uit de enquête 'gegooid'. Er kon nog niet eens een dank je wel af, ondanks dat ik niet het gewenste antwoord aangevinkt had. Deze enquête is naar mijn weten later gebruikt om u en andere partijen te laten zien dat er een énorm' draagvlak is voor een nieuw stadion. Ik heb nog niet vaak een slechte enquête als deze meegemaakt. Mede door deze enquête realiseerde ik me dat de organisatie achter het te bouwen Feyenoordcityplan aan wensdenken doet en hun plannen boetsen op basis van wat **zij willen horen en zien**. Tsja, dat zet mij te denken en maakt mij nog meer wantrouwig.

2. Als ondernemer met een familiebedrijf dat gespecialiseerd is in de handel in bloemen en planten en export naar Italië en Duitsland ben ik me zeer bewust van de EMOTIE die speelt bij de aankoop van bloemen en planten door de consument. Dat is ons VERDIENMODEL, die emotie. Niet de bloemen, die ondersteunen het verdienmodel.

Als supporter ben ik mij bewust van de EMOTIE, het VERDIENMODEL van een voetbalclub. Zonder EMOTIE kan een voetbalclub niet bestaan.

Ik lees, zie en voel dat zowel een deel van de Rotterdamse gemeente als de voetbalclub Feyenoord graag van de emotie af wil, het VERDIENMODEL van Feyenoord. Ze wensen een structureel ander publiek, met andere budgetten om te spenderen binnen en buiten het nieuw te bouwen stadion. 'de emotie moet eruit, we moeten vooruit' lees ik dan.

Ik heb geen vertrouwen in de huidige Feyenoordorganisatie en stadiondirectie dat ze nu al EMOTIE om kunnen zetten in winst, er liggen mijns inziens en volgens vele anderen supporters veel kansen binnen en buiten de organisatie Feyenoord die niet verzilverd worden. En zeker in de huidige en in mijn ogen bewust achterstallige onderhouden Kuip, 'Het geld klotst tegen de plinten en niemand die er wat mee doet' om het maar zo te zeggen.

Als ondernemer maar vooral als bezorgde supporter zie ik een organisatie die nu al niet hun verdienmodel kan optimaliseren. Laat staan in de toekomst, in een nieuw, veel te duur, bijna onbetaalbaar stadion met een structureel ander publiek waar je als organisatie nog niet van weet of je daar een VERDIENMODEL aan kan ophangen. Als het een slecht seizoen voor Feyenoord is, dan verlies je snel de mensen die de EMOTIE niet hebben, zoals je nu in je huidige aanhang wel hebt. En ik heb er een somber hoofd in dat Feyenoord dan een organisatie is die snel kan schakelen en haar VERDIENMODEL kan aanpassen. Dat kan namelijk geen enkele club.

Wat dat betreft lijkt het VERDIENMODEL van de bloemenhandel veel op de voetballerij. Negeer je de EMOTIE, kies je voor een andere manier van je product in de markt zetten, dan kun je net zo goed een andere hobby gaan zoeken. Het werkt niet!

3. Ik ben niet tegen vooruitgang en met mij vele bezorgde supporters. Ik ben ook niet tegen een herinrichting van Rotterdam Zuid, alhoewel ik als inwoner van Zwolle hier iets verder van af sta. Ik heb vooral weinig vertrouwen in een organisatie die niet communiceert met en lak heeft aan haar trouwe achterban, aan wensdenken doet en de indruk probeert te wekken door middel van beperkte input dat de meerderheid voor een nieuw stadion is, wat ik zeer sterk betwijfel. Een organisatie waar jullie dus 40 miljoen bij willen gaan investeren.

Ik ben vooral voor het plan dat Feyenoord beter maakt, in financieel en voetballend opzicht. En op dit moment heb ik dit gevoel allerm minst bij de plannen die geopenbaard zijn omtrent het Feyenoordcity project. Een goed plan verkoopt zichzelf, met dit plan moet men langs de deur leuren.....

Ik wens u wijsheid en oprechtheid toe in uw te nemen beslissing (die volgens mijn gevoel al genomen is maar dit ter zijde)

Met vriendelijke groeten,

Een zeer bezorgde supporter

Geachte,

Ik word aankomende dinsdag 39 jaar en ben al vanaf me 12de seizoenskaarthouder bij Feyenoord op vak Q .

In u vorige mail geeft u aan dat ik eigenlijk voor 14 juni mijn verhaal had moeten sturen, maar ik wilde eerst de verhalen van de insprekers horen om dan te reageren als ik iets had gemist in hun verhalen dat ik nog graag wilde vertellen. Nadat ik gisteren de verhalen heb gevolgd kan ik u wel vertellen dat ik tot dus ver kan vertellen dat mijn verhaal ook verteld is. Ik ben zelf ook tegenstander van het nieuwe stadion. De cijfers worden veel rooskleuriger aangegeven als ik denk dat het gaat worden. De enquête destijds van Feyenoord onder seizoenskaarthouders was een aanfluiting en was je tegen werd je verder uitgesloten van deelname. Ook de mobiliteit is iets waar ik over wilde vertellen en ik denk dat dit de grootste bottleneck word voor de 70% van de kaarthouders die buiten rotterdam wonen om niet meer te gaan als het nieuwe stadion er staat. En dit vormt een groot gevaar voor het behalen van de businesscase. Ik begrijp dat 600 man niet kunnen komen inspreken en jullie het op deze manier hebben gedaan. Maar wilde toch nog laten weten dat ik als tegenstander mijn punten op de eerste inspreekdag al meerdere keren voorbij heb horen komen en me hierin goed kan vinden.

Met vriendelijke groeten,

Goedemiddag,

Afgelopen zaterdag heb ik met veel interesse de livestream gevolgd, betreffende de inspraakmiddag over het nieuwe Feyenoord stadion.

Om eerlijk te zijn ben ik best geschrokken naar aanleiding van de vragen die door de commissie werden gesteld. Die lijken er op te wijzen dat er veel onwetendheid is over de huidige situatie en wat er speelt.

Dat heeft mij uiteindelijk doen besluiten om, ondanks dat ik geen inwoner ben van Rotterdam, mijn stem te laten horen.

Ik ben en woonachtig in Tilburg. Om maar meteen het eerste vooroordeel uit de weg te ruimen. Ik ben geen hooligan, heb gewoon een HEAO diploma en een goede baan. Ik heb een seizoenkaart in vak U en zit daar al vanaf 1997. En voor het "onderzoek" van 1 van de commissie-leden. Nee, ik ga niet veel meer (50 tot 75%) meer betalen om in een nieuw stadion een vergelijkbare plek te krijgen en ook niet hetzelfde betalen voor een mindere plek. Maar dat doet eigenlijk helemaal niet ter zake.

Zoals jullie uit de antwoorden van andere supporters hebben begrepen worden wij als supporters niet door Feyenoord geraadpleegd in deze hele belangrijke beslissing voor de club. Er wordt verwezen naar een enquête en draagvlak. Daar kan ik vrij duidelijk over zijn. Die enquête is denk ik ongeveer 10 jaar geleden en toen was er inhoudelijk over het project nog niks bekend. Als ik me goed kan herinneren zaten daar onder andere vragen in als;

- Als Feyenoord er op vooruit gaat en daardoor vaker kampioen kan worden, bent u dan voorstander van een nieuw stadion. Hierop heb ik Ja geantwoord (om maar aan te geven dat het mij niet per definitie gaat om het behoud van de Kuip).
- Heeft u interesse in een rondleiding in de nieuwe Kuip. (Antwoord ja).
- Vervolg vraag; hoe vaak gaat u deze rondleiding dan doen? 1 x per jaar / 2 x per jaar / of vaker (Antwoord 1 x per jaar).

Op basis van waarschijnlijk deze laatste vraag wordt nu het ridicule aantal van 150.000 rondleidingen per jaar aangehouden. Maar je gaat natuurlijk niet jaarlijks een rondleiding doen. Dat doe je 1 x (misschien 2 x) in je hele leven.

En de eerste vraag gaat uit van een verbetering voor Feyenoord. Daar gaat het inmiddels al lang niet meer over.

Dus als Feyenoord gebruik maakt van deze verouderde enquête, met een aantal slechte vragen/antwoorden, om tot aantallen te komen en draagvlak onder supporters te suggereren, dan is dat gewoon niet waar.

Uiteraard hoop ik op een behoud van de Kuip als stadion van Feyenoord. Net als de meeste supporters ben ik mede fan van Feyenoord en bezoek ik het stadion door de Kuip. Maar in eerste instantie gaat het om het belang van de club. Dus als er een keuze gemaakt moet worden voor een verbouwing of een nieuw stadion, dan moet er uiteindelijk gekozen worden voor wat het beste is voor Feyenoord. Alleen; daar lijkt inmiddels helemaal niet meer naar gekeken te worden. Het moet een nieuw stadion worden en anders niks.

Een nieuw stadion zou er mede voor kunnen zorgen dat Feyenoord beter gaat presteren. Maar er is nu een business case gepresenteerd waarbij Feyenoord eerst aanzienlijk beter moet gaan presteren dan nu, voordat er extra geld beschikbaar is. Een even absurde als onrealistische situatie. Sterker nog. Feyenoord moet beter presteren dan het gemiddelde

van de laatste jaren om hetzelfde bedrag uit het nieuwe stadion te halen, als bij gelijke prestaties uit het huidige stadion (met zijn huidige verouderde faciliteiten). En ik zou niet weten hoe dit een dergelijke investering kan rechtvaardigen. Naar mijn idee investeer je om ergens beter van te worden.

Als het plan echt goed zou zijn voor Feyenoord. Zou Feyenoord dat dan niet van de daken schreeuwen!? Zou het dan niet optrekken met enthousiaste supporters!? Zouden dan onafhankelijke media hier niet positief over schrijven!? Zouden er dan geen onafhankelijke onderzoeken zijn die dit bevestigen!? Maar geen van deze zaken is er aan de hand. In tegendeel zelfs. Feyenoord communiceert er niet open over met de supporters. Onafhankelijke media benaderen de plannen niet positief en er zijn geen onafhankelijke onderzoeken die deze keuze bevestigen.

Feyenoord gaat uit van meer bezoekers, die meer gaan betalen voor een kaartje, meer gaan reizen met het openbaar vervoer en meer gaan besteden rondom wedstrijden. Dat splitsen we even op.

- Ik kom zelf dus uit Tilburg. En reis in principe samen met een vriend met het openbaar vervoer naar de wedstrijden. Heen gaat prima. Terug is minder fijn omdat iedereen gelijk vertrekt (en nu komt maar een klein deel met het openbaar vervoer). Kanttekening; bij de avondwedstrijden van 20.45 is het twijfelachtig of we nog thuis kunnen komen (en dan wonen wij maar in Tilburg, de supporters die voor ons zitten uit Sneek en die achter ons zitten uit Venlo), dus maken we gebruik van de auto. Inmiddels worden de wedstrijden niet meer om 20.45 gespeeld, maar om 21.00 uur. Dan zijn we verplicht om met de auto te gaan. Als, zoals nu de bedoeling is, we straks gefaseerd moeten vertrekken kunnen we ook naar de wedstrijden om 20.00 uur niet meer met het openbaar vervoer.
- Het zou best kunnen dat mensen meer gaan besteden rondom wedstrijden als er betere faciliteiten zijn en meer mogelijkheden. De huidige (omgeving van) de kuip geeft hier ook al voldoende ruimte voor om dit te kunnen benutten. Moet de wil er wel zijn uiteraard.
- Meer bezoekers. Op basis van wat? Er is nu geen wachtlijst. Feyenoord heeft 50% meer bezoekers dan een beter presterend PSV. Welk onderzoek ligt hieraan ten grondslag?
- Ik betwijfel heel erg of de huidige supporters meer gaan betalen voor een plek verder van het veld in een stadion met (daardoor) minder sfeer. En welke, nu blijkbaar nog niet naar Feyenoord wedstrijden komende mensen, worden dan verwacht op de dure plekken vlak rondom het veld te gaan zitten?

Er is natuurlijk een kans dat Feyenoord hoopt een groot deel van de huidige supporters kwijt te raken en veel nieuwe (meer betalende en uitgevende) supporters uit de stad Rotterdam (want voor de rest van Nederland wordt stadionbezoek steeds lastiger) aan te trekken. Als dat een beleidskeuze is, durf die dan te communiceren. Maar dan ben ik wel benieuwd welk onderzoek hieraan ten grondslag ligt dat deze nieuwe supporters er ook zijn. En als dat niet het geval is vrees ik eerder voor minder bezoekers dan voor meer. En alles is gericht op meer bezoekers.

Er bestaat echter een grote kans dat er minder mensen komen in het nieuwe stadion dan in het oude, dat (omdat er minder is te besteden dan in de huidige situatie) de sportieve prestaties achteruit gaan en dat er een situatie ontstaat waarbij Feyenoord failliet gaat,

degradeert, of de gemeente moet bijspringen. Dit lijkt mij een aannemelijker scenario dan waar de business case vanuit gaat.

De vraag die vaak gesteld werd vanuit de commissie. Wat dan nu?

Belangrijk is in ieder geval om niet door te gaan met iets omdat er al zoveel tijd en energie in is gaan zitten.

Dit huidige plan, met de huidige financiering en daarbij de huidige inkomsten is echt niet goed. Niet goed voor Feyenoord, niet goed voor de gemeente, alleen goed voor de mensen die geld verdienen aan dit project.

Alternatieven zijn;

- Een nieuw plan voor een nieuw stadion (goedkoper, compacter, met inbreng van supporters)
- Een plan voor verbouwing van de kuip

En dan dus een goede (en eerlijke) afweging wat voor de club Feyenoord de beste optie is.

En in de tussentijd wat kleine investeringen in de huidige faciliteiten (bv. meer mogelijkheden voor eten en drinken zodat je hiervan de inkomsten al kunt verhogen en betere toiletfaciliteiten zodat je in de rust niet tot je enkels in de pis staat).

Ik hoop heel erg dat jullie je realiseren dat een groot deel van de supporters niet voor dit nieuwe stadion is. En dat dit echt niet gaat om een kleine (schreeuwende) minderheid (zoals Feyenoord graag doet geloven), maar juist ook om een grote stille meerderheid. En dat de reden echt niet alleen maar het sentiment over de Kuip is. Uiteindelijk vinden de meeste mensen het belangrijk dat er een goede keuze wordt gemaakt in het belang van Feyenoord. En dit huidige plan dient het belang van Feyenoord echt niet. En ja, dan blijven we liever in de sfeervolle kuip en doen we het met iets minder prijzen. Tenslotte; eens in de 18 jaar kampioen worden levert meer vreugde op dan elk jaar....;-)

Dank voor het lezen van het bericht van een betrokken, maar bezorgde, supporter.

Mochten er vervolgvragen zijn naar aanleiding van mijn mail, dan mag u ze gerust stellen.

Beste raadsleden,

In eerdere mails heb ik al aangegeven dat ik, met redenen, groot voorstander ben van FeyenoordCity, maar dat ik door alle commotie, intimidaties en bedreigingen niet naar de inspreekdagen op het stadhuis wilde komen. Ik heb de afgelopen dagen wel via de stream de insprekers voor een groot deel aangehoord. Wat mij hierbij is opgevallen is dat er heel veel emotie zit bij de insprekers als het gaat om het verlaten van de prachtige Kuip. Die emotie heb ik ook, zoals u in mijn andere mails heeft kunnen lezen kom ik al sinds 10-4-1963 in de Kuip en zie ik deze tempel als mijn 2e huis. Ook is mij opgevallen dat een groot deel van de insprekers toch een zelfde soort betoog hielden (renovatie is beter, nieuwe stadion wordt te duur, geen overleg met supporters, cijfers kloppen niet, etc., etc.). Kwam op mij over dat een groot deel georkestreerd was. Op social media lees ik nu berichten dat het zo goed is dat de raad nu de mening van de supporters weet, ook al zijn dit er maar 60 geweest en dat dit bij 600 insprekers hetzelfde beeld had gegeven. Het blijft m.i. nog steeds een kleine minderheid en bovendien zijn de voorstanders maar minimaal gehoord.

Aangezien ik mij toch een groot aantal keren heb verbaasd over de feitenkennis bij de insprekers leek het mij handig om hier nog een mail aan te wijden. Tijdens de commissievergaderingen zijn door een aantal raadsleden vragen gesteld aan de insprekers. Op een aantal van die vragen wil ik ook een persoonlijk antwoord geven, t.w.:

- Wie heeft er een belang bij het doorgaan van FeyenoordCity? Antwoord: als dit doorgaat wordt Rotterdam-Zuid het 2e centrum van Rotterdam, en misschien wel hét centrum van Rotterdam!
- Wat betekent dit voor dit gebied in Rotterdam? Antwoord: De wijk Feijenoord krijgt eindelijk de boost die het al jaren nodig heeft (nieuwe woningen, nieuwe banen, ic-station, nieuwe voorzieningen en nieuw winkelgebied, etc.).
- Wat betekent dit voor de economie van Rotterdam? Antwoord: FeyenoordCity zal zeker een trekpleister gaan worden voor de toeristen die Rotterdam aan zullen doen en gaat Rotterdam m.i. veel geld opleveren.
- Moet er nieuw stadion komen? Antwoord: JA! Want ik denk dat het voor Feyenoord, maar ook voor Rotterdam beter is als er nieuw stadion komt. Zeker voor mij als Feyenoord-supporter, maar ook i.v.m. het gebruik voor evenementen en concerten. Dit icoon aan de Maas zal m.i. een groot aantrekkingskracht krijgen voor verschillende gebruikers.
- Is er een meerderheid voor of tegen een nieuw stadion? Antwoord: ik denk dat er een (stille) meerderheid VÓÓR een nieuw stadion is, hetgeen ook uit verschillende polls tot uiting is gekomen.
- Ga je een seizoenkaart nemen in het nieuwe stadion? Antwoord: ik heb al een keer in een Rijnmond reportage gezegd dat ik zal gaan

janken bij de laatste wedstrijd van Feyenoord in de Kuip, maar dit ga ik zeker doen. Liever vandaag dan morgen.

Ik heb een vrij grote Feyenoord vriendengroep en ongeveer 75% van hen denkt hierover hetzelfde. Ik zou nog wel verder kunnen gaan, maar voorlopig laat ik het hierbij. De raad wil ik het volgende meegeven:

- Heb LEF en maak de plannen van FeyenoordCity, inclusief nieuw stadion, waar!
- Toon spierballen als raad en ga voor FeyenoordCity, want Rotterdam staat toch voor 'Sterker door strijd'!
- De tijd van VEEL WOORDEN, WEINIG DADEN is m.i. voorbij. Nu is het tijd voor GEEN WOORDEN, MAAR DADEN!

Als er nog vragen zijn verneem ik die graag. Ik wens de raad veel wijsheid toe.

Met groet.

Geachte Griffie,

Zie titel.

Na het geschreeuw en geintimideer van een klein groepje hersenloze, die zichzelf Feijenoord supporter noemen, wil ik graag aan de hand van deze mail wat tegengeluid laten horen.

Ik ben namelijk ook mijn leven lang al Feijenoord fan en ik ben een groot voorstander van de gebiedsontwikkeling Feyenoord City en het nieuwe stadion voor Feijenoord.

Het is meerdere keren (onafhankelijk) bewezen dat nieuwbouw beter is voor de club en stadion dan renovatie van de huidige kuip.. Het creeert zoveel meer mogelijkheden voor Feijenoord en Stadion feijenoord om een goede exploitatie te kunnen voeren en de daarbij behorende omzet.

Daarbij is meermaals gebleken dat renovatie van de huidige kuip, en meer kost, en minder omzet genereert. Dat een klein groepje schreeuwers dit niet wil inzien, omdat ze waarschijnlijk bang zijn voor verandering, neemt hier niks van weg.

Dus laten we aub ons gezonde verstand gebruiken en niet buigen voor populistten (die graag stemmen willen winnen) en schreeuwers die, naar mijn mening, helemaal niet het beste voorhebben voor hun stad en club.

Dus, geen woorden maar daden. Laat dat stadion nu maar komen.

Dankuwel & Vriendelijke groet

Goedendag allemaal,

Voor wie dacht dat de grote massa Feyenoordsupporters de grootse plannen allemaal fantastisch vinden, is het beeld nu denk ik wel bijgesteld. Het is zeker geen klein groepje dat grote bezwaren heeft tegen Feyenoord-City.

Om te beginnen begrijp ik overigens de keuze voor het inperken van insprekers, maar ik betreur het ook ten zeerste. Ik betwijfel namelijk of de mening van de vele insprekers nu wel overkomt. Zo'n stukje papier mist toch veel, voor zowel de schrijver als lezer. Deze commissie mist nu mijns inziens in elk geval een groot deel van de bevrologenheid om maar iets te noemen. De insprekers die nu geen bijdrage leveren worden waarschijnlijk ook geacht toch niet zo serieus te zijn of geen nieuws te brengen te hebben, terwijl mijn omgeving aantoonst dat zij concluderen dat u hen niet serieus neemt en het inspreken door hen ongewenst is, want met drempels omgeven. Ik twijfelde ook of ik mijn inbreng nog wel moet delen, want ook ik betwijfel of het enige zin heeft. Ik kies maar voor een "ik heb het nog zo gezegd"-geruststelling voor mijzelf, in de hoop dat mijn inbreng (en daarmee die van velen weet ik) gehoord en gevoeld wordt.

Allereerst: ik denk dat iedereen het erover eens is (uiteindelijk) dat Rotterdam Zuid wel een boost kan gebruiken en dat vooral het stukje hospitality maakt dat we wel iets moeten ondernemen qua stadion Feijenoord (om maar iets te noemen), maar daarmee is een nieuw stadion niet een gegeven en ook zeker niet dé oplossing.

Over het bewuste achterstallig onderhoud van De Kuip is denk ik al voldoende gezegd.

Ook wil natuurlijk iedere Feyenoorder wel dat er meer geld komt voor de club en meer successen, maar waarom zouden er dan zoveel Feyenoorders ageren? Dat komt omdat het wel realistisch moet zijn. Meer geld betekent niet gegarandeerd meer succes, grote schulden zijn uiteindelijk wel een garantie voor een ondergang, dát wil geen enkele Feyenoorder. Dit plan is verre van realistisch, zoals velen al over het voetlicht hebben geprobeerd te brengen, ik zal hier proberen zo min mogelijk in herhaling te treden.

Belangrijkste is wat mij betreft de boodschap dat geld niet alles is en dat zou het in ieder geval als je het mij vraagt in een stad als Rotterdam niet mogen zijn. Rotterdam, de stad waar alles kan, toch!? Een garantie voor succes of beleving is het zoals gezegd ook allerminst, al lijken de betrokkenen daarvan heilig overtuigd. Joehoe? Denk eens aan de door de overheid verplichte slogans als "Geld lenen kost geld" en "Beleggen brengt risico's met zich mee", die zijn er ook niet voor niets toch!? De tegenstanders van Feyenoord-City zijn misschien hiervoor als enige nog ontvankelijk? Hebben de voorstanders wel lang genoeg stil gestaan bij risico's en nadelige gevolgen? Nog los van wat er nog meer ontbreekt en mis is met dit stadionplan!

Het is u hopelijk wel duidelijk dat het niet gaat om enkele emotionele of historische gevoelens bij De Kuip. Het is wel gewoonweg het mooiste stadion van Nederland, zoals ook fervent PSV'er Frank Lammers tijdens de Streamers weer eens uitsprak, zelfs hij durft dat toe te geven. Waarom doe je daar dan niets mee, het kán wel! Ik verwijs graag naar de uitwerkingen van Stichting Red de Kuip. Zonder dat ik daar enige verbintenis mee heb, zie ik daar namelijk wel realisme. Een stichting ook, dus zonder enig winst oogmerk! Telkens zijn dienende voorstellen terzijde geschoven zonder ze een serieuze blik te gunnen, het lijkt zelfs vrij onbekend dat deze plannen ook bestaan, hoe kan dat? Daarnaast tref je er passie, voor het oude én voor het nieuwe, zonder een onterechte "geilheid van iets nieuws neerzetten", gewoon vol trots zoals dat past bij Rotterdam; innovatief en sterker door strijd! Willen we een zoveelste "nieuw stadion" waarbij het volk nog jaren nadien verlangt naar het oude of laten we zien dat we in Rotterdam wél kunnen en doen wat aan ieders belangen tegemoet komt?

Ik vraag mij ook af hoe het kan dat er niemand wakker lijkt te worden en leert van ervaringen uit het verleden bij andere clubs. Ik zou u willen meegeven dat ook eens in u op te nemen.

Mijn partner en ik zijn geboren Tukkers en de gang van zaken bij FC Twente spreekt ons inziens boekdelen. Ja, misschien werden ze dankzij het geld wel kampioen (want eenmaal zullen zij de kampioen zijn, aldus hun clublied), maar wat heeft het ze écht opgeleverd en vooral gekost? Schaamteloos gewoon!

Graag wil ik ook nog iets persoonlijks hieraan toevoegen. Wij hebben dankzij de grote liefde voor de club als geboren en getogen Tukkers ook een grote liefde voor de stad Rotterdam ontwikkeld en de wil gehad om daar - toch best ver van huis - te gaan studeren om dichtbij onze club te zijn. Dat zou nooit gebeurd zijn als de liefde voor Feyenoord niet zo ver zou gaan, dat moge duidelijk zijn. Die grote liefde voor Feyenoord is niet ontstaan door het bestuur van Feyenoord of bijv. sportief succes zoals

het kampioenschap in 1999. In de jaren dat wij fan werden was er, over de gehele linie gezien, sprake van mateloos bedroevende prestaties (mijns inziens met name veroorzaakt door wanbeleid). Als klein meisje herinner ik mij nog goed hoe De Kuip mij greep; de nabijheid van het veld vanaf de tribunes op de tweede ring, de beweeglijkheid van het staal, maar vooral de oorverdovende passie die mij ter ore en ogen kwam. Ik begreep meer dan ooit waar de passie van mijn vader en moeder voor Feyenoord vandaan kwam. Dat gaat niet puur over succes, maar over wilskracht. Het gaat niet om de meest begenadigde spelers op het veld zien (dat kun je op een tv-schermbereik bovendien dan beter bekijken en tegen de grote clubs in het buitenland kunnen we wat dat betreft al lang niet meer op). Het gaat om de strijd lust die wordt getoond om te willen winnen en het vuur en de passie vanaf de tribunes; een familiegevoel, een karakter, een geloof zo je wil of eigenlijk gewoon een levenswijze. Daarin onderscheidt Feyenoord zich van vele andere clubs; hoe we ook met onze club omgaan of deze volgen, het gevoel delen we! Ook hen in Feyenoordkledij gehuld (of onze club nou speelt of niet), ook als ze amper het stadion van binnen zien! Laten we die mogelijkheid vooral zoveel mogelijk open houden; niet alleen door goedheid van anderen, maar zoveel mogelijk gewoon door vrije wil én keuze!

Ook kan ik u meegeven uit persoonlijke ervaring: Het stadion vol in het jaar ná het recente kampioensjaar was geen plezier, ook de prima start niet. De sfeer was anders door een veranderd publiek. Betuttelende beleidsmakers ook die alle sfeer die er wel was plat sloegen, waar ook de VAR een onderdeel is; spontaniteit en passie is hierdoor verwaterd! Het stadion vol in de slechte tijden, met mensen die de ellende dragen maar blijven strijden, precies dát gaf een groots gevoel. De club zijn die altijd uitverkocht is, in goede én in slechte tijden. De saamhorigheid als Feyenoordfamilie. Dat maakt fans die de club door dik en dun steunen. De gloryhunters zijn niet waarop de club steunt, die komen en gaan.

Mijn partner is overigens het bewijs van mijn stelling. Hij was als klein jochie “zoals dat hoort” fan van de nabije voetbalclub in de regio. Samen bezochten wij jaren de wedstrijden waar beide clubs tegen elkaar streden (uit en thuis dus). Nadat Feyenoord een nieuwe nederlaag te verwerken kreeg in eigen Kuip, verbaasde ik mij over zijn reactie; hij bleek ondanks de sportieve ellende bij Feyenoord door de saamhorigheid en strijd lust gegrepen te zijn. Intussen is hij de meest fanatieke Feyenoorder in onze familie. Zoals ik al bepleitte; de ware fan hoeft niet in Rotterdam geboren en getogen te zijn en komt niet met successen!

Ik begrijp overigens maar al te goed dat voor Feyenoord de supporters sowieso niet zo’n elementair onderdeel zijn, want daar zit logischerwijs niet het grote geld, ondanks de enorme merchandise die mogelijk is (maar mijns inziens onvoldoende wordt benut). Zonder hart voor de club wordt er echter een grote fout gemaakt. Om sponsor van Feyenoord te willen zijn, zal je namelijk toch ook supporter moeten zijn, de club een warm hart toe moeten dragen om ook in sportief slechte tijden de schouders eronder te zetten. Ook moet de sponsor een belang zien bij hun investering; het bereik van vele supporters, de wil van (belangrijke) klanten om naar een wedstrijd te gaan, maar misschien nog wel meer: de supporter met sterke gevoelens voor de club laten kiezen voor hun merk, vanwege diezelfde verbondenheid.

Ik verbaas mij dan ook geregeld over onze sponsors. Had een club als Feyenoord niet al langer grote sponsors moeten hebben, die zij nu niet heeft? Een shirtsponsor als droomparken is toch als je heel eerlijk bent niet wat je verwacht bij zo’n grote club in zo’n grote stad?

Voor een persoonlijke toevoeging en illustratie; wij waren jarenlang klant van UPC, maar ons contract onmiddellijk en zonder twijfel beëindigd, want met Ziggo wilden wij als Feyenoorders natuurlijk niet geassocieerd worden. Vind het gerust kinderachtig, maar de liefde van Feyenoorders gaat nu eenmaal ver.

Om dan een mooie brug te slaan;

Duidelijk is dat met Feyenoord-City wordt beoogd om de meest fanatieke supporters buiten spel te zetten, want die leveren de club zoveel gedoe op. Tja, wat moet ik daar nou zeggen? Natuurlijk zijn er onder de fanatiekelingen ook mensen die grensoverschrijdend gedrag vertonen, maar verdwijnt dat dan of verplaatst zich het probleem als je hen gaat verbannen? Of wordt het erger, omdat zij geen belang meer hebben bij de club? Tenslotte hebben zij nu hun club waar zij hun energie in kwijt kunnen, wat als dat er niet meer is en de “wij/zij”-kloof groeit?

Ook wil ik als nota bene werkzame binnen het handhavingswerkveld graag pleiten voor deze groep mensen. Waar een deel van hen soms inderdaad grenzen overschrijdt, weten zij namelijk ook vaak anderen te beteugelen die grenzen over dreigen te gaan of nota bene in te grijpen. Zij kennen het gevoel, maar gelukkig soms ook de grenzen. Je kunt het vergelijken met de vroegere erecode onder criminelen; dat maakt crimineel gedrag nog niet toelaatbaar, maar is iets dat je niet wilt verliezen. De meedogenloze criminaliteit van vandaag de dag willen we als je het mij vraagt graag inruilen voor de

zware criminaliteit van vroeger in kleinere kring; liquidaties met een stuk minder risico voor derden bijvoorbeeld.

Ik heb deze bijzonder positieve kant van de groep gevreesde Feyenoordsupporters van heel dichtbij mogen zien, zoals ik ook heb gezien hoe ME-leden totaal vervreemd van hun beoogde doel mijns inziens te werk gaan en zelfs agressie oproepen. Daar waar ik de voetbaleenheid alleen maar lof zou willen geven; met begrip en respect en toch ook duidelijke grenzen van toelaatbaarheid.

In deze Corona-tijden moge het ook extra duidelijk zijn; het is niet het stadion als zodanig dat de sfeer brengt, maar de mensen die het stadion "ownen" en dan doel ik dus op de mensen die wilden inspreken. Die massa die op de been wil komen is precies wat je wegjaagt met dit plan. De prijzen voor (seizoens)kaarten zijn voor menig fanatiek supporter nu al moeilijk op te brengen, dat wordt erger. De prijzen worden nu angstvallig stilgehouden, maar toch is het mij overduidelijk. Het feit overigens dat veel onduidelijk is/blijft, geeft al te denken! Blijkbaar is er dus nog onvoldoende over nagedacht, dat terwijl bijvoorbeeld verhoogde prijzen zomaar eens een grotere groep tegenstanders zou kunnen opleveren, of is precies dat waarom ze erover zwijgen? Concreet wil ik nog even benoemen dat ook het behoud van een plek voor supporters, de terugkeer van iets als de huidige Legioenzaal (welke nota bene hard bevochten is en eindelijk gerealiseerd na al die jaren). Dat terwijl dit bij andere clubs heel gewoon is, iets dat gewoon hoort bij een voetbalstadion, dus is dat wel het doel van dit stadion? Of blijkt de uitspraak van Ard Buijsen in reactie op supporters "Ik heb niets met voetbal" niet alleen een bewuste provocatie, maar gewoonweg realiteit van de betrokkenen bij deze plannen?

Ik besluit graag met het benadrukken dat men er in heel het land erover eens is dat De Kuip het allermooiste stadion is; dat is enerzijds door het bouwwerk, maar komt ook door de sfeer die door deze mensen voorop wordt gebracht. Het lijkt mij wel zo fair om daar dan ook naar te luisteren, de mensen, de gewone Rotterdammer (geboren en getogen of verworven, desnoods alleen op een wedstrijddag), en hun belangen serieus te nemen!

Aan het bestuur van Feyenoord wil ik ook graag meegeven dat wij ook hen graag hadden ingeruild en zonder hen een nieuwe club zouden beginnen. Laten we dus beide concluderen dan we tot elkaar veroordeeld zijn en er proberen nog samen iets van te maken. Luister naar hen die de club maken tot wat deze is. Kiezen jullie voor Feyenoord-City, dan zullen onze wegen toch écht gaan scheiden (dat ik nooit voor mogelijk had gehouden); dan zijn we op den duur beide definitief kwijt wat ons dierbaar is. Dat wat ook de stad Rotterdam een stukje elan geeft en mensen van buiten de stad trekt om er onderdeel van te mogen zijn, ik kan het weten!

In mijn bijdrage heb ik geprobeerd degene die voetbal of Feyenoord geen warm hart toe dragen uit te leggen hoe het ontstaat en leeft.

Kort en goed heb ik verder willen zeggen;

- Het plan is niet realistisch. De kosten zijn veel te hoog en onderdelen van het businessplan zijn om je al lachend van onzinnigheid in te verstikken.
- Het plan gooit weg wat landelijk geprezen wordt door vriend en vijand.
- Het plan staat ver af van en belemmert de fanatieke supporters die de sfeer brengen en in essentie Feyenoord maken tot wat Feyenoord is.
- Wanneer Feyenoord zoals we dat nu kennen verloren gaat, vergaat daarmee de glorie die ook voor de stad Rotterdam glorie brengt!

Vanzelfsprekend ben ook ik tot beantwoorden van vragen van harte bereid!

Met vriendelijke groeten,

Geachte heer of mevrouw, raadslid van de mooiste stad van Nederland,

Ik volg al geruime tijd via verschillende media de besluitvorming rond een nieuw stadion. Afgelopen dagen heb ik het inspreken voor een groot deel via (live) web stream gevolgd. Het zijn mooie betogen vanuit het hart, met goede onderbouwing. Supporters die willen laten horen dat dit geen goed plan is. Om voor mij moverende redenen had ik eerder besloten om mij niet in te schreven voor het inspreekmoment en ben dus niet 1 van de meer dan 600 personen die zich wel hebben ingeschreven. Zoals blijkt leeft het onderwerp.

Echter gaat dit onderwerp mij, merk ik, toch zo aan het hart dat mij een gevoel bekruipt me nu toch wel tot u te richten.

Ik heb een zorg.

Ik ben...., 40 jaar, en hartstochtelijk supporter van Feyenoord.

Ik schrijf u als een bezorgde Feyenoordsupporter. Bezorgd dat het plan voor een nieuw stadion desastreus zal zijn voor de trots van Rotterdam Zuid, onze club, mijn club. Bezorgd dat dit plan het einde zal betekenen van de prachtige parel op Zuid, onze monumentale Kuip, Stadion Feijenoord. Ik voorzie dat de verhuizing naar een nieuw stadion het karakter, de ziel, van onze volksclub definitief zal kunnen veranderen. Door o.a. ticketprijsvoering in relatie tot het seatingplan (duur langs het veld en goedkoop hoog in de nok) heb ik de verwachting dat een nieuw stadion niet de onbeschrijfbare magische atmosfeer zal kunnen creëren als de Kuip (door het knusse karakter van de Kuip, iedereen dicht op het veld, de overhangende 2e ring, de bewierookte akoestiek). De belofte verschillende sfeerelementen van de Kuip te kopiëren naar nieuwbouw daarvan weten we dat dit niet mogelijk is. De Kuip is echt uniek en enig in zijn soort. Een icoon nu al. Koester het. De impressies van het nieuwe stadion laten duidelijk zien dat het geen iconisch ontwerp is door de nu al vele bezuinigingen en veel weg heeft van andere verschillende nieuwbouw stadions en dat voor bij een half miljard. Veel geld wat Feyenoord niet heeft. Eigenlijk gewoon onbegrijpelijk dat de leiding de club voornemens is dit te doen en je vraagt je af wat nu de eigenlijke drijfveren zijn. Belang van de projectontwikkelaars, eigenbelang, jarenlang falend beleid maskeren, bewust supporterscultuur hervormen? In ieder geval is het in mijn ogen niet in Feyenoords belang. Nieuwbouw stadions, en ja ik ben ook eenmaal in het stadion nabij de hoofdstad geweest, voelen voor mij als een evenementenhal en niet als een theater voor het voetbal wat de Kuip al is en waar zij toentertijd voor gebouwd is. Dit theater verdient het om opgeknapt te worden en ik denk dat daar mogelijkheden genoeg voor zijn. Daarnaast voel ik het risico dat in dit majeure project er straks geen geld meer is of investeerders zullen zijn te vinden om de Kuip te behouden omdat dit niet rendabel genoeg zal zijn en dan

plaats moet maken voor bijvoorbeeld woningen of een ov-knooppunt en als het al lukt om de Kuip te 'behouden', zal ze in de voorgestelde herontwikkeling zodanig veranderen dat dit voor mij ook het verlies van de Kuip zal betekenen. Een doodzonde.

Ik ben geen expert in de gedetailleerde beoordeling van de financiële 'risks and benefits' in dit soort grote projecten maar in de informatie waar ik de beschikking over heb, lijkt alles erop te wijzen dat Feyenoord er financieel niets of te weinig mee op schiet om in het spoor van de concurrentie te blijven als het beoogde nieuwe stadion zal worden gerealiseerd. Zeker gezien de investering die gedaan moet worden zou je wel meer mogen verwachten. Dit is eigenlijk gewoon waanzin beredeneerd vanuit Feyenoord. Dit was, als ik mij goed herinner, in eerste instantie waar het ook allemaal om te doen was, toch? Het plan is financieel enorm risicovol en de bijbehorende BuCa bevat voor Feyenoord onrealistische aannames. Er is voor Feyenoord geen enkele garantie op vooruitgang. Sterker nog een verslechtering ten opzichte van de huidige positie lijkt eerder realistischer met een dreigende neerwaartse spiraal als gevolg van minder spelersbudget, mindere prestaties en lagere bezettingsgraad, waardoor alles eigenlijk ineens stort. Dit moet u toch niet willen. Ik richt mij tot u omdat mijn club niet luistert of te weinig van zich laat horen over dit onderwerp en de antwoorden op vragen die gesteld worden, worden strategisch of vakkundig ontweken, onvolledig beantwoord of leveren alleen maar meer vragen op.

Ook het risico dat het verlies van de aantrekkingskracht die de Kuip wel heeft op vele Feyenoordsupporters nog wel eens onverwacht zou kunnen doorklinken door het afhaken van deel van de nu trouwe aanhang vind ik zorgelijk. Men moet nog maar zien of er voldoende nieuwe aanwas is die het stadion structureel zullen bezetten. Van die nieuwe aanwas weet men ook niet hoe trouw ze zijn op de langere termijn of als het tegenzit. Heeft men met afhakers rekening gehouden? De vele seizoenkaarthouders die er de laatste decennia gezeten hebben, waarvan Feyenoord een deel van hun leven is, daar moet je in eerste instantie op bouwen. Zij zijn misschien wel de belangrijkste steunpilaar.

Als supporter met al 25 jaar een seizoenkaart en wedstrijdbezoeker sinds ik een kleine jongen was, aan de hand van mijn vader, ben ik van de club gaan houden zoals die nu is. Een volksclub voor iedereen. De mooiste club van Nederland en eigenlijk van de wereld. De club met een uniek stadion en Legioen samengesteld door mensen uit allerlei lagen van de bevolking. Met een rijke historie. Het stadion en Legioen vormt een wezenlijk onderdeel van de identiteit van Feyenoord. Ik ben, als eerder gezegd, bezorgd dat de realisatie

van een nieuw stadion dit definitief gaat doen veranderen en hierdoor de kenmerkende karakteristieke supporterscultuur van Feyenoord stuk gaat, vele supportersharten zullen gaan bloeden en uiteindelijk trouwe supporters inclusief hun volgende generatie zal verliezen.

Ook heb ik zorgen over het mobiliteitsplan wat kan betekenen dat je (nog) meer extra reistijd, kosten en ongemak hebt. Voor iemand die eens of tweemaal in het seizoen een wedstrijd, of evenement, bezoekt misschien geen probleem, maar als je alle thuiswedstrijden zal bezoeken werpt dit weldegelijk een drempel op om te komen.

Graag benadruk ik u dat ik dit niet schrijf als inwoner van Rotterdam. Ik begrijp maar al te goed dat u het beste voor uw stad wil bereiken en dat verdient Rotterdam-Zuid ook. De geplande gebiedsontwikkeling is natuurlijk een fantastische impuls voor dit deel van de stad, maar laat dit alsjeblieft niet ten koste gaan van Feyenoord. Ik steun de gebiedsontwikkeling en zie die het liefst met een gerenoveerde Kuip. Als het maar het beste is voor Feyenoord. De gebiedsontwikkeling kan ook zonder een nieuw stadion. De Kuip als aanjager voor gebiedsontwikkeling op Zuid.

Tot slot wil ik u benadrukken om alstublieft kritisch te blijven meewegen wat voor gevolgen dit heeft op Feyenoord voor alle supporters van de club in Nederland en buitenland. Luister alstublieft goed naar alle betrokken, goed geïnformeerde, en kundige supporters. Belangrijkste is dat we dit samen moeten doen om het succesvol te laten worden! Hierin heeft u, en Feyenoord, een verantwoordelijkheid te nemen. Het beste voor de stad en het beste voor Feyenoord! Dat is dit plan in ieder geval niet.

Veel wijsheid toegewenst bij uw besluit.

Met vriendelijke groet,

Bijlage: Vragen Feyenoord City

Bijlage vragen Feyenoord City
Geachte leden van de raad,

Op 28 april jongstleden is Feyenoord akkoord gegaan met de business case van Feyenoord City. Dit heeft ook zijn weerslag op de financiering en daarmee dus ook op de rol van de gemeente. Het nieuws roept echter een aantal vragen op.

De belangrijkste vragen hebben te maken met het bedrag van 25,4 miljoen euro. Dit is het bedrag dat Feyenoord als 'performance fee' zou ontvangen als tegenprestatie voor de verhuizing van de Kuip naar Feyenoord City.

1. Feyenoord geeft aan dat de business case realistisch is. Hier heb ik echter bedenkingen bij. Te beginnen bij de business seats en business units. Om die 25,4 miljoen euro te krijgen, moet hieruit een omzet worden gehaald van 37 miljoen euro. Volgens het rapport van de ISG van april 2020 is dit realistisch, maar op basis waarvan?
Ter vergelijking: in het voor hen – helaas – zeer succesvolle seizoen 2018/2019 haalde Ajax uit business seats en units in totaal 14,1 miljoen euro ([bron 1](#) (pagina 33)). Let wel: Ajax werd dat jaar kampioen, won de beker en haalde de halve finale van de Champions League. Hoewel er in Feyenoord City ongetwijfeld net iets meer business seats en units geplaatst worden, is het verschil van 14,1 miljoen in een heel goed seizoen voor onze rivaal naar 37 miljoen structureel bij ons heel groot. Hoe verklaart u dit verschil en waar haalt u het vertrouwen vandaan dat dit verschil realistisch is? Zeker gezien het feit dat de zakelijke plaatsen momenteel niet uitverkocht zijn en dit ook voor corona niet het geval was.
2. Om de 25,4 miljoen euro per jaar te ontvangen, moet Feyenoord 24 wedstrijden spelen. Oftewel: Feyenoord moet de groepsfase van een Europees toernooi halen. Feyenoord begroot – met de financiële malaise als gevolg van 2007 in het achterhoofd – nooit Europees voetbal, zodat een slecht jaar niet per se financiële problemen oplevert. Hoe valt dat te rijmen met de keuze om structureel uit te gaan van 24 wedstrijden per jaar? Is de gemeente zich ervan bewust dat dit – gezien de sportieve prestaties van de afgelopen tien jaar, met slechts vier keer een deelname aan een Europese groepsfase – vrij ruim begroot is? En is de gemeente zich bewust van de risico's die dit met zich meebrengt?
3. Los van het aantal wedstrijden, wordt ook uitgegaan van een bezoekersaantal dan wel van een bezettingsgraad. Door akkoord te gaan met de business case, geeft u aan dat dit een realistisch getal/percentage is. Hoewel er momenteel – en ook voor corona – geen wachtrij is voor de seizoenkaarten in de Kuip en er in het seizoen 2019/2020 alleen een volle Kuip was tegen Willem II (zelfs PSV-thuis werd niet uitverkocht), gaat Feyenoord City uit van een toename van 5.100 seizoenkaarten en een gemiddeld bezoekersaantal van 50.000. Op basis waarvan is dit aantal tot stand gekomen en waarom acht u dit realistisch? Bent u zich daarnaast bewust van de risico's die het met zich meebrengt als deze aantallen niet gehaald worden?

4. Belangrijker nog: is hierbij gekeken naar de onvrede onder veel supporters? Hoewel er absoluut ook mensen enthousiast zijn over Feyenoord City, zijn er zeker duizenden supporters heel negatief. Zij dreigen hun seizoenkaarten niet te verlengen. Is daar rekening mee gehouden? Waar komen al die extra seizoenkaarten vandaan en klopt dat aantal nog steeds als er daadwerkelijk seizoenkaarthouders afhaken? Heeft u in uw onderzoek naar de haalbaarheid van dit plan rekening gehouden met deze feiten? Of is dit überhaupt niet meegenomen in het onderzoek? Feyenoord, Feyenoord City en de gemeente geven tot nu toe geen inzage in de onderliggende rapporten. Waarom niet? Het lijkt er namelijk op dat hier de onderbouwing voor bovenstaande vraag in besloten moet liggen.
5. Om Feyenoord City te verkopen, werd altijd gezegd dat 'de unieke Kuip-sfeer' meegenomen zal worden naar Feyenoord City. Wanneer het gaat over die Kuip-sfeer, wordt altijd gesproken over de fanatieke aanhang die dicht op het veld zit. Het seatingplan wordt niet openbaar gemaakt, maar inmiddels lijkt duidelijk te zijn dat de plaatsen dicht op het veld in Feyenoord City in een duurder segment vallen. Kunt u dit bevestigen? Mocht het inderdaad kloppen: in hoeverre is er dan nog sprake van 'de unieke Kuip-sfeer' als de fanatieke aanhang op een totaal andere plek zit? En begrijpt u dat dit ook voor onvrede kan zorgen en zelfs voor supporters die afhaken en dat ook dit weer risico's met zich meebrengt voor de financiering?
6. In combinatie met Feyenoord City is er ook sprake van een mobiliteitsplan. Bent u zich ervan bewust dat veel supporters die op afstand wonen hier helemaal niet op zitten te wachten? Mensen die nu al een halve dag onderweg zijn om hun club te kunnen zien spelen, willen geen combi-regelingen hebben voor thuiswedstrijden. Die willen niet verplicht langer blijven plakken na een nederlaag, omdat de begrote horeca-inkomsten nog niet gehaald zijn. Is er vanuit de gemeente rekening gehouden met het feit dat veel supporters niet uit Rotterdam komen en dat zij daarom de nadelen zullen ondervinden van het mobiliteitsplan? Is de gemeente zich daarop aansluitend bewust van het feit dat dit supporters kan doen laten afhaken en is er rekening gehouden met de financiële risico's die dit met zich meebrengt?
7. Om de 25 miljoen te halen, moet er vanuit de horeca van Feyenoord City 36,1 miljoen worden gehaald. Daarvoor is de aanwezigheid van een Legioen-zaal en/of een supportershome cruciaal. Zonder wordt het erg lastig om dat begrote aantal te halen. Klopt het bericht van De Feijenoorder aan supporters van 24 april jongstleden waarin staat dat Feyenoord niet wil bevestigen of er in Feyenoord City ruimte is voor een Legioen-zaal en/of supportershome? Indien dit klopt: bent u zich ervan bewust dat het moeilijker wordt om de begrote horeca-omzet te halen als deze ruimtes niet aanwezig zijn? Wat gaat de gemeente doen om hier een bijdrage aan te leveren, zodat die inkomsten wel gehaald kunnen worden?

8. Om de eerder aangehaalde 25 miljoen te halen, moet er sprake zijn van 150.000 bezoekers van de stadion tour. Bent u zich ervan bewust dat dit neerkomt op 410 afnemer van een stadion tour per dag, elke dag? Heeft u in het onderzoek naar de haalbaarheid van dit plan gekeken naar het aantal mensen dat momenteel in de Kuip een tour volgt en hoe verklaart u dat dit verschil realistisch is? Bent u zich daarnaast bewust van de financiële risico's die het met zich meebrengt als de gewenste aantallen onrealistisch blijken te zijn?
9. De noodzaak voor een verbetering van de wijk is bekend en ook de noodzaak voor het bouwen van nieuwe woningen onderschrijf ik. Is er bij het onderzoek naar dit plan rekening gehouden met een scenario waarin er wel gebiedsontwikkeling plaatsvindt, maar zonder nieuw stadion? Zo ja, waarom is dit afgeschoten? Heeft u alle eerder genoemde punten daarin meegenomen? Mocht dit namelijk niet het geval zijn, dan is er sprake van goede bedoelingen, maar ook van onzorgvuldigheid. Het plan Feyenoord City valt of staat qua stadion met de business case. Als alle voorgaande bezwaren niet zijn meegenomen, kunt u dan in alle eerlijkheid zeggen dat er sprake is van een realistisch plan?
10. Tot slot staat in het Investeringsmemorandum dat Feyenoord 'investeert in het behoud van het Legioen' (bladzijde 63, paragraaf 5.4.2.1). Ook bij dit nieuws worden 'de onderliggende rapporten' niet openbaar gemaakt. Als Feyenoord investeert in het behoud van het Legioen, bent u het dan met mij eens dat Feyenoord er alles aan moet doen om ervoor te zorgen dat de supporters worden meegenomen in de planvorming van Feyenoord City? Er zijn echter een hoop documenten geheim. Wanneer kunnen we bijvoorbeeld het seatingplan inzien? In hoeverre neemt u de mening van De Feijenoorder hierin mee? Zij hebben de leden een mail gestuurd waaruit namelijk blijkt dat Feyenoord weinig moeite doet om het Legioen te overtuigen van het waarom van Feyenoord City, laat staan dat Feyenoord 'investeert in het behoud van het Legioen'.
Bent u het met mij eens dat het stadion Feyenoord City alleen kans van slagen heeft als Feyenoord erin slaagt om supporters ook mee te nemen naar het nieuwe stadion? Hoe wil de gemeente hieraan bijdragen?

Hopelijk wilt u de moeite nemen om deze vragen te beantwoorden. Dat is ook in uw belang, want daarmee kunt u het draagvlak voor Feyenoord City vergroten. Als het plan goed in elkaar steekt en als al deze bezwaren ongegrond blijken te zijn en u kunt dat aantonen, dan zal geen Feijenoorder hier tegen zijn. Dat er zoveel vragen te stellen zijn – en dat ik het hierbij nog niet eens heb gehad over de bouwkosten en de nu al half aangekondigde versoberingen op het ontwerp – moet toch te denken geven.

Hopelijk blijken de zorgen niet nodig te zijn. Daarvoor zou ik graag een inhoudelijke onderbouwing zien. Soortgelijke vragen heb ik ook gesteld aan Feyenoord City en aan Feyenoord, maar aangezien het wat betreft communicatie naar de supporters nogal eens te wensen over laat, benader ik ook u.

Geachte gemeenteraadsleden,

Lang geleden heb ik besloten mijn participatie bij Feyenoord City niet op persoonlijke titel te doen. Er is al jaren geleden gedreigd mij op te komen zoeken n.a.v. mijn voorkeur voor Feyenoord City. Mede daarom heb ik geen behoefte om in te spreken. Desalniettemin vraag ik u mijn oproep met aandacht te lezen. Niet omdat ik beweer een hoogleraar, professor of ervaringsdeskundige te zijn, maar omdat juist geen énkél individu de wijsheid in pacht heeft...

Getoetst

Tijdens de insprekbijdragen is mij namelijk opgevallen dat er veelvuldig met cijfers werd gestrooid. Veelal over prognoses die niet haalbaar zouden zijn. Maar, is de businesscase niet door meerdere verschillende onafhankelijke bureaus onderzocht en getoetst? Bureaus die hun bestaansrecht ontlenen aan diezelfde toetsen? Wie is de gemiddelde burger dan om dit tegen te spreken? Het valt mij tevens op dat er veel wordt gesproken over het renovatieplan ReddeKuip, tegenwoordig De Moderne Kuip geheten. Maar wat blijkt; dit plan is bij lange na niet zo uitgebreid getoetst en uitgekristalliseerd als die van Het Nieuwe Stadion.

Zoveel wensen

Smaken, redenen en wensen ('betonbak' 'ik wil niet verhuizen', etc..) zijn eigenlijk niet belangrijk in dit verhaal. Immers, zoveel mensen zoveel wensen. Maar als u het toch wilt weten:

- Ik ben fan van Feyenoord en dáárna fan van de Kuip. Ik krijg nog steeds kippenvel als ik binnenloop, maar dat krijg ik uiteraard nog meer als Feyenoord kampioen wordt. En dat laatste acht ik waarschijnlijker met een nieuw stadion.
- Ik weet vrijwel zeker dat de prognoses juist zeer realistisch zijn en zelfs voorzichtig. (Voorbeeld: Het hapje en drankje vooraf en erna doen wij nooit in het stadion vanwege drukte. Hier is zo enorm veel te winnen voor Feyenoord.)
- Rotterdam-Zuid heeft een dergelijke oppepper absoluut nodig en ik voorzie hierin ook echt Het Nieuwe Stadion met een gave Strip als katalysator.
- Mijn schoonmoeder woont in De Veranda en voorziet een levendig gebied waar het fijn vertoeven is, ten opzichte van het kale gebied vol gebouwen nu.
- Tegenstanders zeggen niet gehoord te zijn, maar ik heb toch echt meerdere enquêtes gezien én Feyenoord heeft talloze wensen ingewilligd in Het Nieuwe Stadion. (zie ook bijv. de bijlage hieronder met ruim 37k respondenten)
- Ik ben deel van een Feyenoord-groep van zeker 40 man. Hiervan is er niet één tegen het nieuwe stadion. Ze zijn óf voorstander, óf zij vinden dat alleen de juiste mensen hierover moeten beslissen (lees: u en de BVO). Vergis u niet, tegenstanders zijn 9 van 10 keer deel van de bubbel van FRFC1908, Red de Kuip, enz...) De enorm grotere meerderheid is voor vooruitgang middels een fris, modern, nieuw stadion. Waar je normaal en droog kunt zitten.

- En als laatst (meer persoonlijk): als dit de manier is om 'het ruwe randje' te verlossen van Feyenoord, moeten we dit niet nalaten. De rellen bij uitwedstrijden en het gooien van aanstekers e.d. zijn zaken die echte supporters van de club al jarenlang spuugzat zijn. Maar laat dat rellen nou juist lastig zijn in een nieuw stadion)

Maar nogmaals, mijn mening is eigenlijk helemaal niet belangrijk. Het gaat erom wat de stad, de provincie en de voetbalclub hiermee opschieten. En laat dát nou juist uitvoerig zijn onderzocht... met klinkende rapporten tot gevolg.

Goedemorgen commissie/raadsleden.

Vanaf het verre Texel wil ik mij ook mengen in de discussie over een wel of niet gemeentelijke bijdrage aan het nieuwe stadion. In mijn ogen zou dat echter geen discussie moeten zijn.

Rotterdam wil zich ontwikkelen tot een moderne internationale stad met alle faciliteiten die daarbij horen. Het is daarmee goed op weg maar bij een complete stad hoort ook een "fameus" stadion.

Wat een stadion kan betekenen voor een samenleving kunnen we tijdens het EK voetbal weer goed zien. De saamhorigheid en verbondenheid zijn nergens zo massaal en voelbaar als in een stadion en ik heb dat zelf vaak ervaren en hopelijk u ook. Het zijn belevenissen niet je nooit meer vergeet, ik niet althans.

Ook in de Kuip ben ik bij concerten en wedstrijden geweest die ik me allemaal nog kan herinneren.

Misschien zijn we er samen wel geweest zonder dat te weten.

De Kuip is een icoon van de stad wat Rotterdam misschien wel zij grootste bekendheid geeft ook internationaal. Maar waar die Kuip ooit toonaangevend was wordt het nu links en rechts voorbij gestreefd door steden met moderne stadions en raakt Rotterdam uit beeld. Gelukkig heeft de stad NU de kans de achterstand te werken en zich weer aan te sluiten met wat internationaal de norm is. De plannen voor het nieuwe stadsdeel met stadion zijn daar een EENMALIGE kans voor. Dit plan afwijzen zal de slechte beslissing ooit zijn in Rotterdam. Een plan wat zo ver uitgewerkt is, zo veel kansen biedt, zo veel is in geïnvesteerd, waar de club zo zijn nek voor uitsteekt maar er hoon ongekende agressie voor terug krijgt gaat Rotterdam meer geven dan een andere partij ooit voor elkaar kan krijgen. Hoe belangrijk Feyenoord voor de stad is heeft iedereen kunnen zien bij het laatste kampioenschap, Feyenoord is het grootste uithangbord van de stad en verdient dit nieuwe stadion.

Ik weet er zijn ook risico's maar welk groot plan heeft die niet en overal is een oplossing voor, sentimenten mogen niet de bovenhand krijgen. Grote beslissers hebben de stad groot gemaakt en hopelijk zijn de beslissers van nu groot genoeg dit voort te zetten.

Ik zal de oude Kuip ontzettend missen maar kijk uit naar de nieuwe die er van binnen net zo imposant uit ziet. Wie weet zitten we ook daar weer samen te genieten maar zonder het te weten, ik kijk er naar uit.

En bespaar je alsjeblieft het eeuwig durende gevoel van hadden we maar..... “make it happen”.

Veel moed en hartelijke groet.

Geachte griffie,

Het dossier Feyenoord City loopt al jaren. En dat zijn wat mij betreft flink wat jaren te veel. Er had allang gebouwd moeten worden. Ik ben Rotterdammer, een Feyenoordsupporter en groot voorstander van een nieuw stadion. Ik zou mezelf willen typeren als onderdeel van de stilzwijgende meerderheid die voor Feyenoord City is. Door de vele bedreigingen die er zijn geweest afgelopen jaren voel ik me niet comfortabel om dit aan de grote klok te hangen. Toch wil ik niet volkomen stil blijven, vandaar deze brief.

De Kuip is een prachtig stadion, maar heeft helaas ook zijn beste tijd gehad. Feyenoord moet vooruit. Er is al een verandering gaande met een nieuwe koers binnen de club. Het nieuwe stadion zal hier echter een katalysator in zijn. Het zal de aantrekkingskracht van de club richting supporters, investeerders, spelers en sponsors vergroten. En dan ga je als club vooruit. Als men echt wil aanhaken met de Nederlandse top en Europa, dan is dit stadion onmisbaar. Ik vrees voor de toekomst van de club als dit plan niet doorgaat. Stilstand is achteruitgang. Het zal op de lange termijn de doodsteek zijn voor Feyenoord als topclub. Talloze onderzoeken zijn er geweest. De business case is haalbaar en realistisch. Er is zelfs een gigantisch document opgesteld met eisen waaraan men moet voldoen (position paper). Als daaraan wordt voldaan, wat is dan nog het probleem? Het is een stemming onder voorbehoud van het voldoen aan de gestelde voorwaarden, de gemeente loopt daardoor weinig tot geen risico.

Naast dat het van uitermate groot belang is voor Feyenoord, juich ik de bijbehorende gebiedsontwikkeling ook toe. Te lang heeft Rotterdam-Zuid geleden onder een gebrek aan ambitie en trots. Duizenden woningen en een iconisch stadion aan de Maas, zal dit stukje Rotterdam-Zuid doen opleven. En reken maar dat dat een positief effect gaat hebben op de omliggende gebieden. En nee, zonder stadion gaat dat zeer zeker niet lukken. Het is het cement tussen de stenen. Het stadion maakt het gebied een geheel, aantrekkelijk voor winkeliers en horeca. Zuid heeft behoefte aan een gebied waar men trots op kan zijn. Een teken dat het wel mogelijk is om je onttrekken uit de situatie waarin je geboren bent. Ik vind het werkelijk een schande dat de gemeente überhaupt twijfelt aan deelname (onder voorwaarden van de position paper) aan dit plan. Door slechts een investering van 40 miljoen euro krijgt men de kans om Rotterdam-Zuid een nieuw leven in te blazen. Waar hebben we het over? Er wordt jaarlijks miljoenen over de balk gesmeten aan projecten en initiatieven die niks toevoegen. Concreter dan dit wordt het niet. 40 miljoen op een totale marktinvestering van 1.5 miljard. 40 miljoen euro om Zuid uit het slop te trekken en Feyenoord naar grotere hoogtes te stuwten.

Laat deze kans niet liggen. Bouw dat stadion en ga voor de gebiedsontwikkeling!

Rotterdam. Make it happen.

Geacht raadslid van de gemeente Rotterdam, Helaas is het voor mij niet mogelijk geweest om in te spreken de afgelopen weken. Als mij die mogelijkheid was geboden, had ik die kans gebruikt om vooral een dialoog aan te gaan met u en om te kijken of gezamenlijk een aantal vragen beantwoord zouden kunnen krijgen die volgens mij bij veel mede Rotterdammers en supporters leven. Wel heb ik met aandacht de afgelopen vergaderingen gevolgd waarbij insprekers waren uitgenodigd. U staat op het punt een belangrijk besluit te nemen over een nieuw stadion aan de Maas. U heeft een position paper als voorwaardenlijst gesteld, en niet aan alle eisen is voldaan. Dan zou het antwoord toch simpel moeten zijn? Nee. Want als u niet NEE zegt, wat is dan zo'n position paper waard? Wat zijn voorwaarden die u in de toekomst stelt waard? En hoe serieus bent u dan als gemeenteraad nog te nemen? Een opmerkelijke voorwaarde die notabene al is geschonden is dat de financiële close al in 2019 zou zijn, waarom is toen niet besloten om gewoon de stekker uit dit kansloze project te trekken? De kosten lopen immers door, daar bent u ook debet aan. Stelt u zich nou eens voor dat u dit project nu vers op uw bord krijgt en even naar dit plan kijkt vanaf een blanco beginpunt, dan zijn het volgens mij de onderstaande punten die u als raadslid voor de Rotterdammer beantwoord moet krijgen voor u akkoord kan geven op dit plan. Bijgevoegd heb ik een aantal documenten, waarin ik onderstaande onderwerpen analyseer en van daaruit heb ik een aantal vragen opgesteld. - Businesscase (bijlage 1) - Gebiedsontwikkeling (bijlage 2) - Bouwkosten en beslismoment Ik hoop dat u deze vragen kunt beantwoorden of beantwoord kan krijgen vanuit het college of de directie van Feyenoord op donderdagavond. Ik ben vooral ook benieuwd naar uw persoonlijke antwoord, omdat dit kan laten zien hoe uw fractie in dit ingewikkelde dossier staat. Alvast bedankt! Met groen-wit-groene groet,

Vragen - businesscase - Wat is volgens u / Feyenoord de uiteindelijke omzet (exclusief Europees voetbal) van de BVO in de verschillende scenario's? Te noemen: Best Case, Base Case, Perfect Storm. -

Wat is volgens u / Feyenoord het spelersbudget van de BVO in de verschillende scenario's? Te noemen: Best Case, Base Case, Perfect Storm? -

Erkent u / Feyenoord dat er een relatie is tussen Spelersbudget -> ECI -> Bezoekersaantallen en de haalbaarheid van de business case? - Zo ja: Waarom worden deze risico's stelselmatig genegeerd in de discussie? Is dit een bewust risico dat u wilt nemen en is dit dan zogenaamd "Rotterdamse durf"?

- Bent u / Feyenoord het met mij eens dat er voor Feyenoord weinig mogelijkheden tot sportieve groei zijn in het nieuwe stadion? En de kans op sportieve krimp veel groter is?

- In de rapportage van Deloitte valt te lezen dat zij de aannames niet gevalideerd hebben, maar hebben overgenomen. Vind u dit afdoende om uw besluit te kunnen nemen?

- Is er een reden dat u geen second opinion geëist heeft op de bezoekersaantallen bij de wedstrijden door een onafhankelijke partij (dus niet door ISG)?

- Bent u van mening dat deze second opinion alsnog moet plaatsvinden? En deelt u met mij de mening dat een dergelijk onderzoek uitgevoerd moet worden door een onafhankelijke partij, de opdrachtformulering vastgesteld moet worden door u als raad en dat de begeleiding van het onderzoek gedaan moet worden door een onafhankelijke commissie?

Vragen - gebiedsontwikkeling

- Gebiedsontwikkeling lijkt een buzzwoord te zijn wat gebezigd wordt door iedereen die voorstander is van dit project. Maar wat zijn volgens u als raadslid eigenlijk uw verwachtingen van deze gebiedsontwikkeling? Wat verwacht u binnen 5 jaar, over 10 jaar en over 20 jaar? Hoe zou het gebied er volgens u eruit moeten zien en welke ingrediënten zou het moeten bevatten?

- Kan u aangeven welke rol een "icoon" hier aan bij zou kunnen dragen? En hoe? Per onderdeel.

- Kan u aangeven welke onderdelen niet meer mogelijk zijn doordat er geen nieuw stadion zou komen?

- Indien u dit kan benoemen. Kan u aangeven of een ander "icoon" deze rol wel op zich zou kunnen nemen?

- Bent u het met mij eens dat het social economisch effect van een nieuw stadion gering is, zoals ook

beschreven is in het artikel van Pieter Verkaik op Stadslog?

- Bent u het met mij eens dat de gebiedsontwikkeling op het moment ernstig vertraagt wordt doordat de businesscase van het nieuwe stadion nog steeds niet op orde is?
- Bent u bereid een (nieuwe) deadline te stellen aan het op orde brengen van de businesscase van het nieuwe stadion?
- Vindt u het een goed idee dat indien het nieuwe stadion niet door gaat een prijsvraag uit te schrijven voor plannen voor dit stadsdeel, vergelijkbaar met de prijsvraag rond het Depot-gebouw?

Vragen - bouwkosten

Uit de beantwoording op vragen door Roel Vollebregt (directeur nieuw stadion) bleek dat de bouwkosten nog onzeker zijn en er nog geen definitieve offerte vanuit de bouwcombinatie Besix en Bam (de nieuwe ploeg) is aangeboden. Met in achtneming de hogere staalprijzen en het steeds sterkere gerucht dat het verschil tussen de gewenste prijs en de aangeboden prijs nog € 130 M is vroeg ik mij onderstaande af:

- Hoe kan u als raad überhaupt een voorstel krijgen vanuit het college om akkoord te gaan met een plan waarbij nog niet zeker is wat de bouwkosten zullen zijn? Geeft u dan geen blanco cheque af?
- Bent u bereid te wachten met uw besluit tot de bouwkosten wel bekend zijn?
- Indien nee: Bent u van mening dat u dan nog terug kan indien de bouwkosten toch substantieel duurder blijken te zijn?
- Indien ja: Bent u van mening dat alles stilgelegd zou moeten worden qua stappen die nu richting een nieuw stadion gemaakt worden? Te noemen: Landaanwinning, overkluizing spoor, strekdam, infrastructuur, bestemmingsplanprocedure, uitkoop/onteigening eigenaren. Indien nee: Kan u per onderdeel aangeven waarom niet?
- Bent u het met mij eens dat het vreemd is dat er nog steeds geen plattegronden en seatingplan openbaar zijn alvorens u akkoord geeft? U weet eigenlijk niet eens wat u krijgt voor het geld van de gemeente en de businesscase is niet meer dan een Excelsheet met parameters.
- Recent is aangegeven dat de ruimte tussen de stoelen is gereduceerd, ook blijkt uit interne documenten dat er op ruimtes in de plint is bezuinigd. Hoe kan u valideren of de papieren werkelijkheid (businesscase) overeen komt met het ontwerp?
- Bent u met mij eens dat het vreemd is dat er op kwaliteit van het nieuwe stadion is ingeboet, maar dat de aannames in de businesscase niet aangepast zijn op deze kwalitatieve aanpassingen?

BIJLAGE 1

Bij het beoordelen van de businesscase is het belangrijk om als raadslid goed te kijken welke gevaren er zijn voor de gemeente. Die lijken sommigen van jullie te willen negeren, omdat het u om de gebiedsontwikkeling gaat, maar in de waterval van uitbetalingen zit de gemeente vrijwel achteraan. Er is echter slechts één klein stukje schijnveiligheid ingebouwd: Mocht het stadion niet kunnen betalen aan de gemeente, dan zal het bedrag niet worden kwijtgescholden maar op een later moment uitgekeerd worden wanneer dat wel mogelijk is. Daar zit echter ook direct het probleem: Als daar nooit ruimte voor is, zal de gemeente dus nooit haar geld van terugzien.

Iets wat je in Rotterdam al eens eerder hebt zien gebeuren, de gemeente Rotterdam zou al een hele lange tijd 8 miljoen moeten terugkrijgen van Stadion N.V., maar door creatief boekhouden van dit bedrijf blijkt er nooit geld onderaan de streep over te zijn. Gaat u akkoord met een nieuw stadion, dan zal het een aannemelijk risico zijn dat de gemeente haar geld niet terug zal zien. In andere gemeentes is dit overigens ook gebeurd en vaak ziet men dan dat gemeentes het verschuldigde bedrag een aantal jaar later kwijtschelden of omzetten in nog meer aandelen.

Ik acht bovengenoemd scenario realistisch. En dat heeft te maken met de gehanteerde aannames in de verschillende scenario's. Grofweg zijn dat er 3: Best Case, Base Case en alles onder de Base Case tot aan Perfect Storm. Let niet op de namen van deze cases, want ze zijn misleidend. Eigenlijk zou je het moeten

uitdrukken in percentages van mogelijke omzet/bezetting. Dus Best Case = 95%, Base case = 90% en Perfect storm = 80%. Terug naar de gemeente: Alleen in het Best Case scenario krijgt de gemeente haar geld volledig terug. Bij de Base Case slechts een fractie en bij alles daaronder krijgt de gemeente niets.

Mijn vermoeden is dat de Base Case en Best Case nooit gehaald zullen worden. Ja, misschien in het eerste jaar als alles nog nieuw is en men nog nieuwsgierig is, maar vergeet niet dat de cijfers die gehanteerd zijn 27 jaar lang volgehouden moeten worden! En dat in dit gemiddelde ook (beker)wedstrijden tegen FC Lutjebroek op een donderdagavond zitten. Maar goed, ik kan wel zeggen dat ik het onrealistisch vind, maar ik ben zelf geen autoriteit op dit gebied. Wel zijn er bureau's als Hypercube die daar in gespecialiseerd zijn en die hanteren een index die Internationaal erkend en gebruikt wordt (o.a. goksites), namelijk de ECI. Die ECI is eigenlijk een soort indicator van "hoe aantrekkelijk een club is om naar te kijken en hoe groot de kans is dat ze een wedstrijd winnen". De ECI wordt sterk bepaald door het spelersbudget, dus om een prognose te kunnen maken van een ECI van een club zijn er slechts twee waarden waar rekening mee gehouden kan worden: het spelersbudget (salarisruimte) en investeringsbudget (hoeveel spelers kan je kopen).

Omzet vergeleken tussen De Kuip en nieuw stadion

Over het spelersbudget is Feyenoord niet transparant. Dus als raadslid moet u dit duidelijk krijgen voor u de businesscase goed kan beoordelen. Het spelersbudget is eigenlijk een artificiële waarde. Want de hoogte van de salarissen van een bedrijf geeft als individuele waarde niet zo veel informatie over hoe goed een bedrijf presteert. Een veel belangrijkere waarde is de omzet. Volgens Feyenoord is het spelersbudget nu zo'n 18 miljoen euro. Dit is niet te controleren omdat het niet als dusdanig gespecificeerd staat in de jaarverslagen. Wel weten we dat de omzet van Feyenoord (BVO) schommelt rond de 70 miljoen euro, de enige uitschieter was na het kampioensjaar toen er Champions League gespeeld werd (100 miljoen euro). De omzet van Feyenoord komt op dit moment uit een aantal bronnen: Media, sponsoring, business (seats & units), tickets, merchandise en overig. Om gebruik te maken van De Kuip betaald Feyenoord huur (€ 4 M). In het nieuwe stadion werkt dit straks anders, de eigenaren houden alle stadion gerelateerde inkomsten binnen dat bedrijf en keren -indien er geld voor is- een fee uit van zo'n € 17,5 M (Base Case) tot € 25 M (Best Case). Een eigenaardige situatie, want Feyenoord verliest zo de controle over een grote inkomstenbron. Dit betekent dus ook dat bepaalde inkomsten die Feyenoord nu heeft, straks komen te vervallen: - Wedstrijdbaten (nu € 17 M): Deze gaan volledig over naar het nieuwe stadion- Sponsoring, Business units en seats (nu € 29M): De units en seats worden geëxploiteerd door het nieuwe stadion, dan blijft alleen nog sponsoring in beperkte vorm over (~ € 15M), omdat ook zaken als ledboarding en combinatie arrangementen niet meer mogelijk zijn om aan te bieden vanuit de BVO. Bovenstaand zou betekenen dat de inkomsten van de BVO van € 71M zullen dalen naar € 40 M in het nieuwe stadion. In ruil daarvoor krijgt de Feyenoord dus wel de eerder genoemde fee's, waardoor het totaal op € 65M uit komt. Conclusie: Feyenoord gaat er in een nieuw stadion qua omzet niet op vooruit! In de tabel hieronder heb ik dit uiteengezet.

Vergelijking structurele inkomsten			
Feyenoord in De Kuip		Feyenoord in F-City	
Structurele inkomsten *		Structurele inkomsten	
Wedstrijdbaten	17 M	~~Wedstrijdbaten **~~	~~17 M~~
Business & Sponsoring	29 M	~~Business & Sponsoring **~~	~~15 M~~
Media	8 M	Media	8 M
Merchandise	15 M	Merchandise	15 M
Overig	2 M	Overig	2 M
Subtotaal: 71 M		Subtotaal: 42 M	
Stadiongerelateerde uitgaven		Extra inkomsten Stadion	
Huur van Stadion *	- 4 M	Vaste Fee	17 M
		Variabele Fee **	8 M
TOTAAL RESULTAAT			
Feyenoord in De Kuip	67 M	VS	Feyenoord in Nieuw Stadion
			65 M

Content-fee niet afdoende om Base Case te halen

Zoals ik hierboven heb beschreven is nog niet duidelijk wat dan het spelersbudget zal worden. Maar het is niet aannemelijk dat met een lagere omzet het spelersbudget uiteindelijk zal toenemen. Hier is het uitgangspunt dat de kosten voor de BVO gelijk blijven, de operationele kosten zullen namelijk niet anders zijn dan nu in De Kuip, gezien Stadion N.V.. een losse entiteit is en personeelskosten voor beveiliging en horeca niet voor rekening komen van de BVO. Op zich hoeft dat gegeven voor u als raadslid niet persé een dealbreaker te zijn: Als het nieuwe stadion kan draaien zoals in het Best Case scenario -ondanks dat de BVO er niet op vooruit gaat- kan u tevreden zijn: U heeft tenslotte een nieuw stadion en daar ging het u om. **Maar daar zit nu juist het risico.** In 2013 heeft u Hypercube gevraagd om een second opinion te doen op de aannames in de businesscase van HNS (bezoekersaantallen). Hypercube heeft toen gezegd dat er een ECI nodig is van minimaal 3.000 om ongeveer 56.000 bezoekers te kunnen trekken en 60 business-units te vullen. In het webinar van Hypercube afgelopen maand heeft Hypercube aangegeven dat dit nog steeds actueel is. Dus om alleen al de Base Case te halen van Feyenoord City is er een ECI van 3.000 of meer nodig. Ter vergelijking: In de huidige Kuip schommelde de ECI van Feyenoord de afgelopen tien jaar rond de 2.500. Als Feyenoord wilt groeien naar een ECI van 3.000 is daar substantieel meer spelersbudget voor nodig, wat het niet krijgt via het nieuwe stadion. Volgens Hypercube is er een spelersbudget nodig van zo'n € 38M om tot een ECI van 3.000 te komen. Een andere mogelijkheid om de ECI op te krikken is middels een forse eenmalige investering (€ 100M), maar zoals bekend heeft Feyenoord op dit moment geen ruimte daarvoor en de benoemde Amerikanen die zouden investeren is nog niks van concreet.

Conclusie

Met de genoemde content-fee zal de Base Case niet gehaald kunnen worden en is het zelfs twijfelachtig of het Perfect Storm scenario reëel is. Dit zal leiden tot een negatieve spiraal, wat uiteindelijk terug zal komen op het bord van de gemeente: Rotterdam krijgt haar geld niet en het stadion zal verlies lijden. Goldman Sachs zit veilig vooraan de waterval, dus die zal haar geld altijd als eerste opeisen. Het is dus ook niet verwonderlijk dat ISG (partner van Goldman Sachs) in haar second opinion geen beren op de weg ziet, de risico's liggen namelijk bij de gemeente, de voetbalclub en de verschaffers van Eigen Vermogen (die er om die reden ook lastig te vinden zijn).

Vragen

- Wat is volgens u / Feyenoord de uiteindelijke omzet (exclusief Europees voetbal) van de BVO in de verschillende scenario's? Te noemen: Best Case, Base Case, Perfect Storm.
- Wat is volgens u / Feyenoord het spelersbudget van de BVO in de verschillende scenario's? Te noemen: Best Case, Base Case, Perfect Storm?
- Erkend u / Feyenoord dat er een relatie is tussen Spelersbudget -> ECI -> Bezoekersaantallen en de haalbaarheid van de business case?
- Zo ja: Waarom worden deze risico's stelselmatig genegeerd in de discussie? Is dit een bewust risico dat u wilt nemen en is dit dan zogenaamd "Rotterdamse durf"?
- Bent u / Feyenoord het met mij eens dat er voor Feyenoord weinig mogelijkheden tot sportieve groei zijn in het nieuwe stadion? En de kans op sportieve krimp veel groter is?
- In de rapportage van Deloitte valt te lezen dat zij de aannames niet gevalideerd hebben, maar hebben overgenomen. Vind u dit afdoende om uw besluit te kunnen nemen?
- Is er een reden dat u geen second opinion geëist heeft op de bezoekersaantallen bij de wedstrijden door een onafhankelijke partij (dus niet door ISG)?
- Bent u van mening dat deze second opinion alsnog moet plaatsvinden? En deelt u met mij de mening dat een dergelijk onderzoek uitgevoerd moet worden door een onafhankelijke partij, de opdrachtformulering vastgesteld moet worden door u als raad en dat de begeleiding van het onderzoek gedaan moet worden door een onafhankelijke commissie?

ECI Charts Hypercube:

BIJLAGE 2

Met aandacht heb ik de afgelopen vergaderingen gevolgd waarbij insprekers waren uitgenodigd. Aan diverse insprekers poneerden een aantal van u raadsleden de volgende stelling: Als het nieuwe stadion niet doorgaat dan gaat deze gebiedsontwikkeling niet door. Het antwoord was steevast: Wij zijn niet tegen gebiedsontwikkeling.

Als mij die vraag gesteld zou worden, zou ik daar toch een iets ander antwoord op hebben gegeven. Ik ben ook niet tegen gebiedsontwikkeling, maar ik vraag mij wel sterk af of het op **deze** manier moet. Daarnaast heb ik zo mijn twijfels bij de aanjaagfunctie van een nieuw stadion op de beoogde locatie.

Liever een ander icoon

Volgens mij dateert het plan eigenlijk al uit 2010, opgemaakt en verfrist middels een mooie artist impression. Maar stelt u zich eens voor: Als u in 2019 dit stadionplan had afgeschoten dan had u in ieder geval al zo'n €100 miljoen euro aan budget vrij. En behalve budget zou er ook ruimte vrij komen. Ruimte en budget voor een brug.

Ik hoor het u zeggen: U wilt een nieuw icoon op deze locatie. En ik denk te kunnen opmaken uit de woorden van een aantal raadsleden dat u daarvoor bereid bent diep in de portemonnee te tasten en eventuele risico's te negeren.

Een nieuwe stadsbrug is toch zeker ook een icoon? Een nieuw stadion op de beoogde plek in Feyenoord City blokkeert deze optie. Daarnaast brengt een nieuw stadion operationele risico's met zich mee zoals beschreven in mijn analyse over de businesscase. Maar bedenk ook eens wat een nieuwe stadsbrug kan betekenen voor deze wijken op Zuid. In plaats van dat het mobiliteitsproblemen met zich mee brengt, lost het juist problemen op. Bovendien heb je dan een verbinding tussen Kralingen en Zuid en is bijvoorbeeld de Erasmus universiteit plotseling dichtbij voor deze bewoners.

Daarnaast moeten we de social economische waarde van een nieuw stadion niet opblazen. Er wordt dan wel gesproken over honderden banen die door een nieuw stadion mogelijk gemaakt worden, maar laten we eerlijk wezen: Dit zijn veelal part-time banen waar niemand echt wat aan heeft. Pieter Verkaik schreef hier eerder al een uitgebreid artikel over op Stadslog: <https://www.stadslog.nl/gastbijdrage/feyenoordcity-rekent-zich-rijk> En wat zeker niet onbenoemd mag blijven: Kijk wat de Erasmusbrug betekend heeft voor de Kop van Zuid en Katendrecht en wat de mening is van de initiatiefnemer daarvan, Riek Bakker, over dit project. Dat bedoel ik.

Verder denk ik dat het plan van OMA helemaal niet zo geweldig is qua gebiedsontwikkeling: Het verplaatst vooral bestaande horeca van de Veranda naar een onwenselijke "strip", en al deze objecten (concourse, strip) bevinden zich boven het maaiveld, de gebruikersruimte. Ik krijg er heel erg een Oosterhof gevoel bij, en dat is niet positief. Het zal een naar binnen gekeerd geheel worden dat met de rug naar de omliggende wijken staat. Wat werkelijk nodig is: verbindingen leggen en groen toevoegen wordt niet gedaan in dit plan, het blijft in de plannen van OMA een kille grijze omgeving, op een stukje groen aan de Maasoever na. Rob de Jong van Stigam gaf tevens aan dat het voor de woningbouw niet uitmaakte, een icoon zou wenselijk zijn, maar ik denk dus dat dat ook een brug kan zijn, en/of een locatie van bijvoorbeeld de Erasmus Universiteit of een poptempel die de concurrentie met het Ziggodome aan kan. En wat is er gebeurd met de plannen voor de cultuurcampus op Zuid?

Daarnaast denk ik dat er heel wat kansen liggen voor de driehoek, aan de plannen van DMK kan je zien dat de grondeigenaren er niet onwelwillend tegenover staan om dat gedateerde bedrijventerrein te verwijderen en daar een "city" te bouwen. Maar de gemeente trekt nu vooral haar eigen plan zonder overleg met de eigenaren, dat zie je nu ook bij de RVS. Betreft renovatie: Je kan De Kuip ook een stuk levendiger maken op niet-wedstrijddagen, als je nu bij De Kuip aan komt sta je voor een gesloten hek. Het moet toch eenvoudig zijn om bijvoorbeeld aan het plein aan de Olympiazijde een publieke zijde te maken met een terrasjes en horeca dat 7 dagen in de week open is? Ik noem maar een voorbeeld, maar ik kan legio ideeën opnoemen. En ik niet alleen, ik denk dat de gemeente er goed aan doet ideeën in de stad op te halen bij de bewoners, grondeigenaren en getalenteerde Rotterdammers die zich bezig houden met planologie. Op het moment is het OMA dat dicteert hoe een heel stadsdeel eruit moet gaan zien.

Conclusie

Zoals hierboven al genoemd zou in 2019 eigenlijk al een besluit genomen moeten zijn over het nieuwe stadion

en volgens de originele planning zou het stadion al in 2023 af moeten zijn geweest. De discussie over een nieuwe stadion houdt dit stadsdeel gegijzeld en de gebiedsontwikkeling tegen. Dit terwijl de vraag naar woningen steeds groter wordt. Eer u akkoord gaat met het nieuwe stadion en alle fases zijn uitgevoerd zijn we 15 jaar verder, dan ziet de wereld er al heel anders uit!

Vragen

- Gebiedsontwikkeling lijkt een buzzwoord te zijn wat gebezigd wordt door iedereen die voorstander is van dit project. Maar wat zijn volgens u als raadslid eigenlijk uw verwachtingen van deze gebiedsontwikkeling? Wat verwacht u binnen 5 jaar, over 10 jaar en over 20 jaar? Hoe zou het gebied er volgens u eruit moeten zien en welke ingrediënten zou het moeten bevatten?
- Kan u aangeven welke rol een “icoon” hier aan bij zou kunnen dragen? En hoe? Per onderdeel.
- Kan u aangeven welke onderdelen niet meer mogelijk zijn doordat er geen nieuw stadion zou komen?
- Indien u dit kan benoemen. Kan u aangeven of een ander “icoon” deze rol wel op zich zou kunnen nemen?
- Bent u het met mij eens dat het social economisch effect van een nieuw stadion gering is, zoals ook beschreven is in het artikel van Pieter Verkaik op Stadslog?
- Bent u het met mij eens dat de gebiedsontwikkeling op het moment ernstig vertraagt wordt doordat de businesscase van het nieuwe stadion nog steeds niet op orde is?
- Bent u bereid een (nieuwe) deadline te stellen aan het op orde brengen van de businesscase van het nieuwe stadion?
- Vindt u het een goed idee dat indien het nieuwe stadion niet door gaat een prijsvraag uit te schrijven voor plannen voor dit stadsdeel, vergelijkbaar met de prijsvraag rond het Depot-gebouw?

Als fervent Feyenoordsupporter vanaf de jaren '80 en uiteraard seizoenkaarthouder heb ik veel mooie en warme herinneringen aan de Kuip. Als jochie begonnen op Vak-

S en daarna op vele andere vakken gezeten om samen met vrienden, familie en andere kameraden te genieten van ons cluppie en de sfeer in het stadion.

Tegelijkertijd ben ik rationeel genoeg om te beseffen dat een langer verblijf in de Kuip

onze club uiteindelijk niet verder zal gaan brengen.

We "zitten vast" qua groei en de voorzieningen (krappe zit-/beenruimte, toiletten, horeca, toegang, looppaden, infra enz.) in en rond de Kuip zijn voor zowel de gewone man (zoals ik) als ook de zakelijke bezoekers in feite al decennia lang totaal niet meer van deze tijd. En dat is ook logisch en geen schande voor een gebouw van ruim 80 jaar oud, wat destijds ook helemaal niet ontworpen en gebouwd is om aan de hedendaagse normen en eisen te voldoen, laat staan om multifunctioneel inzetbaar en dus ook maximaal exploiteerbaar te kunnen zijn. De renovatie in 1994 heeft daar helaas te weinig aan kunnen verbeteren en wederom een renovatie in 2013 zou uiteindelijk ook weer geleid hebben tot een hele dure cosmetische ingreep met nog steeds een suboptimaal resultaat tot gevolg.

De keuze voor nieuwbouw in 2016 door zowel Feyenoord als Stadion Feijenoord is voor mij en vele anderen dan ook een logische en met de onderbouwingen in de vele

stukken en onderleggers door de vele (gerenommeerde) partijen goed verklaarbaar.

Een win-win-win situatie, met een toonaangevend, duurzaam, toekomstbestendig, multifunctioneel nummer één voetbal-/evenementen stadion als eyecatcher voor de stad, in een nieuwe, levendige omgeving en op een geweldige locatie, iconisch aan de Maas! Voor de club meer financiële armslag en dus ook sportief gezien een beter toekomstperspectief. Iets waar wij als supporter al jaren naar hunkeren...

Want hoe mooi we de Kuip met z'n allen ook vinden, uiteindelijk is een overgroot deel van het Legioen supporter van de club, en niet van een stadion!

Tot slot: de bereidheid vanuit de Gemeente om vanaf het begin van het proces aan te haken en te faciliteren in dit mooie en uitdagende project is bijzonder waardevol geweest. De politieke partijen staan nu aan de vooravond van een belangrijke beslissing om daadwerkelijk mee te investeren in het nieuwe stadion als startpunt voor een totale gebiedsontwikkeling met woningen, onderwijs, mobiliteit, werkgelegenheid, sportfaciliteiten, OV, infra en toekomstige bijdragen vanuit het Rijk. Mijn oproep naar alle partijen en raadsleden is dan ook: toon daadkracht(!) en laat zien dat het niet om de verschillen, maar juist om de vele gezamenlijke belangen (op diverse vlakken) gaat voor iedereen die deze mooie club en stad een warm hart toedraagt.